Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlкхета!

СЕРДАЛО

ЗНАК ПОЧЕТА

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 10 август, 1975 шу. ● № 99 (5170). ● Мах 2 кап.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ УЙЛА ЙОЛАШ ХЬАЛКХЕЕ КОЛЛЕКТИВ

КПСС XXIV съезда решенеех, СССР 50 шу дизарах вай парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яьча доклада тlарча хьехамца кулгал а лувцаш Нохч-ГIалгIай республика партийни организацеша дукха балхаш дадь къахьегамхой политически сакхетам кхы а лакхбара, цар общественни къахьегамен хьинар айдара, советски патриотизман интернационализман уйла йолаш, дlаяхача замах юхедиса зене гlулакхаш шоай вахара юкъера дlадоахаш хургболаш уж хьалкхебара. Республикерча дуккхача промышленни предприятей, колхозийн совхозийн, гlишлошъеча организацейи учреждененйи партийни организацеша, цар коллективаша Iоаяьй наха патриотически интернациональнии кхетам балара йоккха опыт.

Белорусски партийни организаце идеологически кадраш хьалкхеяра гlулакх мишта латт дувцаш КПСС Центральни Комитето бьча соцам тlа белгалдоаккхача тайпара цу хьакъехьа Iалаьмате йоккхий торонаш я хlара къахьегама коллективе. Уж боккхача лоархlаме я сага нийсача новкъа ваккхара, коммунистически общественни отношенеш йолаш из хьалкхевара.

«Сердало» тlа дуккхаза дийцад Г. Ахриева цlераrlча «Электроинструмент» яхача назрановски завода партийни организаце цу хьакъехьа беча балхах. Коллектив паччахьалкхен заданеш, тlаийца социалистически декхараш кхоачаш а тlехкхоачаш а дара оарцаrlа а йоахаш завода партийни организаце чlоаrlа терко ю заводе къахьегаш бола нах советски патриотизман пролетарски интернационализман уйланца хьалкхебара. Цига из болх бу къахьегамхой къамани интернациональнии хьашташ цаlаш хилар теркал а деш, цига дакъа лоацаш ба завода кулгалхой, инженерно-технически болхлой.

Завода коллектив интернациональни уйла йолаш хьалкхеяра дика гlо ду Грознерей лоалахарча вежарашка йолча республикайн предприятей коллективашца аьхха бувзам лоаттабеш хиларо. Цар социалистически яхь а доттаrlал а леладу Грознерча «Электроприбор» завода, «Дагэлектромаша», Гуржеrlарча «Сухумприбор», Орджоникидзерча автотракторни электрооборудовани еча заводий болхлошца. Цу предприятей коллективаш хьоашалrlа ух, шоай балха опыт дlа-юха эц, тайп-тайпарча къамех бола болхлой шоайла дагабувлаш, вlаши хьоашалrlа ухаш, безам буаш хул. Цу дерригне а гlо ду царна дикаrlа къахьега.

Къахьегача наха интернациональни кхетам балара болх хьаькъалца лелабу СССР 50 шу дизара цlераrlча Грозненски химкомбината, «Пищемаш», «Красный молот» завода, «Гойтинский», «Лермонтовский» совхозий, кхы дуккхача предприятейи организацейи партийни организацеша. Укхаза цу балха юкъе дакъа лоацаш ба коммунисташ а комсомольцаш а. Шоай коллективаш дуккхача къамех бола нах юкъе болаш хилар теркал а деш, интернациональни доттаrlал чlоаrlдара духьа партийни комсомольски организацеша вlашаrlъехк доттаrlлен сайренаш, тlемен къахьегамен ветеранаш, производстве хьалхалаттараши новатораши кагирхошца вlашаrlбетталулга, дикаrlа бола болхлой тlехьабусараштa шефство лелаеш хулийт. Цу лоархlамеча гlулакха юстара латтац докладчикаш, лектораш, политинформатораш. Цар еча докладаш тlа, лекцешка, беседашка шерра дlадовзийт КПСС ленински къаман политика мел боккха лоархlам болаш я, вай республика вахарцара хьанйцача къаьггача масалаш тlа доаш Советски Iаьдала шерашка тайп-тайпарча къамашта юкъера доттаrlал чlоаrl мишта деннад, социалистически строй капиталистическичул толашаrlа хилар, коммунистий собранешка, парткомий заседанешка ладувгl КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х-ча пленума решенеш кхоачаш мишта ю парте членаша еча отчеташка. Из даро айду цар хьинар, наха коммунистически кхетам баларах бола бехктокхам.

Бакъда, республика ерригача коллективаша йиззa терко яц патриотически интернациональни уйла йолаш нах хьалкхебара. Цунна дола тешал да вайнаьха Iаьдалех дувцаш дукха ха йоацаш «Сердалос» кепатеhача статьяна тхога уха каьхаташ. Царех цхьадараштa укхал хьалхарча номер тlа а тахан а кепатох газето. Письмош тlа дувца вайнаьха бераштa хьеха баьхкача кхыча къамех болча хьехархошца хулиганал леладар, цар бахара хьалий терко ца яр санна дола харцахьара хlамаш хургдацар нагахьа санна партийни организацеша, берригача коммунисташа балха болча а балха боацаш цlаrlа баrlача а нахапа лерттlа патриотически интернациональнии кхетам балара, ший къам кхыча къамел толашаrlа хетар, кхыча къаман саг визза ца лархlар, халкъашта юкъера доттаrlал, царна юкъера безам боаккхаш гlулакх долгах уж дlакхетабеш хадданза болх лелаборе. Цу балха тlа дукха кхоачамбоацараш да Назрановски, Шалински, Малгобекски, Сунженски, кхыча районашка. Цу районашка кlезига бац коллективашка наха патриотически интернациональнии кхетам луча ледара дакъа лоацаш бола коммунисташ, комсомольцаш.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х пленуме къаьстта белгалдаьккхад националистически уйлаш йолча, къаман хьашташ хьаллоацараш шоаш мара бац аьнна хетийта гlертача наьха, дына дай бокъонца йола юхь халкъа дlайовзийта езилга, «тха дай лаьтта» яха уйлаш харцахьа хиларах нах дlакхетабе безилга. Интернациональни кхетам балара вай беча балха аьттув баргба из эггара хьалха коллективашка беш хуле. Из бе беза хадданза, де лерхlар къагта гуш, коллективе мел бола берригa нах чулоацаш.

Пятилетка кхоачашъяра — хьинаре къахьегам

ПХЕ ШЕРА ПЛАН ЙОЛАШ Я!

КПСС XXV съезда сийленца накъабахара «продукци дукхаrlа, дикаrlа, дlадодар кlезигаrlа долаш арахеца» яхача девизаrlа шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба СССР 50 шу дизара цlераrlча химически комбината къахьегамхой.

ЧIоаrlа дог гlоздаьнна Даьхенна рапорт лу коллективо товарни продукци арахецара а из маьхала яккхара а йола пхе шера план укх шера 16 августе кхоачашъяь хиларах. Къахьегама овсарле деrlаяра пхе шера задани 12,8 процент тlехкхоачашъяьй, 1970 шераца нийсдича 45,1 процент деrlаенай къахьегама овсарле. Ер шу чакхдалале планал совrlа 45 миллион сома маьха тlехдика химически продукци арахецаргья комбината коллективо. Цу продукце 25 процент кхояьча бедалах хургья. Планал совrlа 25 миллион сома маьха пайда а бергба.

Комбинате дукха болх бу технологически процессашта интенсификаци яра, производства эффективность лакхъяра, арахеца продукци дикаrlа хилийтара. Пятилетка тlехкхьарча шера арахецача продукце 77,5 процент дикала Знак йолаш арахийцай.

Iилма-технически прогресс сихъяра, оборудовани а производственни процессаш а дlахо тоаяра чlоаrlа новкъостал ду комбината рационализаторашеи изобретателашеи. Ер пятилетка йолаелча гlоне 7,4 миллион сома маьха 89 изобретенни 3,5 эзар рационализаторски предложении производствана юкъейихьай.

Предприяте ерригача цехашка шерра яьржай щекински химикий метод. Цу методо вlаштlехьдалийтад къахьегама овсарле 13,6 процент деrlайоалае.

Иштгача толамаша вlаштlехьдалийтад комбината коллектива укх пятилетка 18 кварталах ялхайттаза Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яккха.

Социалистически яхье хьалха латташ хьайоаrlа №№ 16, 17, 18, 108-110, 131, КИП цехий, электроцеха, ремонтно-механически цеха коллективаш. З. Н. Монтровас, А. В. Сафонова, П. А. Подгорнес кулгалду сменаш, иштта кхыйола коллективаш.

А. ШИЛОВ,
комбината директор.
А. КОСМИН,
парткома секретарь.
И. УТКИН,
завкома председатель.
В. БУРЛАКОВ,
ВЛКСМ комитета секретарь.

Мишта лел ялат дlалулга

Кхо ди хьалха паччахьалкхенга ка бола ялат дохкара план кхоачашъяра 71 тонн мара дlаяла езаш ящар Сунженски район. Цу хана ялат дlайийдеча приемни пункте 133 тонн ялат дlакхоачадаьд районa колхозаша. Цунца цхьана укх деношка республика цхьаьккха цхьан районо тlехкхоачашъяьй, хьажкlаш йоацаш, паччахьалкхенга ялат дохкара план.

Паччахьалкхенга ялат дохкара план 114 процент кхоачашъяьча Урус - Мартановски района боахамаша кlезига дале а ялат дlачутел укх деношка. План кхоачашъяь еще а тlехкхьарча кlира ялат дlайийдеча пункте цхьа центнер дlачуснаяц Гудермесски, Надтеречни, Наурски районаша.

Ледара лел ялат дохкилга Назрановски, Малгобекски, Грозненски районашка. Тlехкхьарча кхаь дийнахьа 5 тонн мара чутессадац ялат Грозненски района боахамаша, Малгобекски районо — 40 тонн.

Ялат дlайийдеча пункте шин дийнахьа 185 тонн ялат дlаэзай Шалински района боахамаша.

Хlанз пятилетка шоллаrlа хьувкъам чуэца кийчо еш ба республика кхаш леладераш, механизатораш. Дукха ха йинсаяц хьажкlаш чуэца йолаяла. Укх шера ка бола ялат дохкара план кхоачаш ца еш хьажкlаш йохки езаш дукха боахамаш да республике. Цхьатарра чуэца йолаьча хьажкlашта хьатташка моттиг эшаргья.

Вlаштlехь ме доал шин-кхаь сменаrlа ялат цlендеча машинаша болх бергбола гlулакх вlаштlехьдаккха деза хlанз а хьатташка ка бола ялат латтача боахамаша.

Укх шера 18 август тlакхоачаш дерригача республика боахамаша 81694 тонн ялат тессад Даьхен амбарашка.

Кхо ди хьалха хиннaчунца нийсдича из дукха дац — 500 тонн гаргга мара чутессадац цу деношка.

КОМСИЙ АРЕНАШ ШЕРЛУШ ЛАТТ

Шерагара шерага шерлу вай республика комсий аренаш. Республика колхозашкен совхозашкен ткъеста эзар совrlа гектар комсаш я хlанз. Из соахка хиннaчул цаl ах эзар гектар дукхаrlа я. Цхьабакъда республика комсий аренаш лелаераш караrlдаьннaчох кхоачамбаь Iеш бац. Кхы а комсаш дlайоrlа лаьтта кийчдеш да.

Иттлаrlча пятилетка хьалхарча шера кхы а шиъ эзар гаргга гектар дlайийна комсаш хургья.

Республика комсаш лелаераш хlанз комсий кlотаргашта гlулакх деш ба. Массе метте хий дуллащ латт. Цу гlулакха лаьрхlа вlашаrlъехка бригадаш я.

Совхозни рационализатораша лаьрххlа йола приспособленеш яьй оасара баьцовrlашцеи са доахкача хlамашцеи къовсам лоаттабара.

Я .БУБНЕНКО.

РЕСПУБЛИКА ФЕРМАШКА

Республика хьайбаш лелаераша шоай дерригa низаш тlадерзадаьд пятилетка чакхйоалача шера халкъа боахама планаш социалистически декхараш толамца кхоачашдара. Дуккхача колхозийн совхозийн фермашка йолаш йолча торонехи резерваехи лерттlа пайда а эцаш хьайбай продукташ яхаран паччахьалкхенга йохкаран дика гlулакхаш караrlдаьннад.

Ерригача республике 16 август тlакхоачаш 18 эзар тонн хьайбайн коа тlарча оалхазарийн дулх кийчдаьд. Дlаладахача шера цу хана кийчдаь хиннaчул 3 процент дукхаrlа да из. Дулх кийчделга 5 процент лакхденнад Ачхой-Мартановски районе, Грозненски районе — 7 процент, Надтеречни районе — 17 процент, Ножай-Юртовски районе — 34 процент, Шелковской — 23 процент.

Шура кийчъяра план кхоачашъяра гlулакха хала хьалаш эттад.

Ерригача республике дlададахача шера кийчъяьчунца нийсдича укх шера 99,1 процент шура яьккхай. Соахка укх хана хиннaчул дуккха дукхаrlа шура кийчъяьй Ачхой-Мартановски, Сунженски районаша — хlаране 8 процент, Шелковской — 7 процент, Надтеречни — 4 процент. Цхьабакъда, республике йоаккхача шурах дикаrlа дакъа шура йоаккхача Грозненски района боахамашка шура лаьгlъеннай.

Соахка укх хана хиннaчул 11 процент кlезигаrlа я укх шера цу боахамашкара приемни пункте дlакхаьча шура. 4 процент кlезигаrlа я Гудермесски районо дlаеннар.

Фуаш кийчдара шера план ханал хьалха кхоачашъяьй Ачхой-Мартановски, Веденски, Гудермесски, Малгобекски, Надтеречни, Назрановски, Ножай-Юртовски, Советски, Урус-Мартановски, Шелковской районаша. Цхьабакъда, цlенхаштта тlехьадус Грозненски, Сунженски, Шалински районашкара боахамаш, Из бахьан долаш ерригача республике фуаш кийчделга 3 процент лохденнад.

Колхозийн совхозийн фермашка кlезига торонаш яц, царех бизза пайда эцилга хьайбаш лeладерий керттера декхар да.

Хlара боахаме хьайбай продуктивность лакхъеш, цун ларда тlа шура, фуаш, тха даккхарен дохкарен планаш кхоачашъе низ кхоачаргбола торонаш я.

Боахамий кулгалхошеи специалисташеи эшаш дола новкъостал де деза фермашта тlадиса декхараш дlатокхаргдолаш.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА
(план проценташца)

	Хьайбаш	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартановски	56	69	136	86
Веденски	59	141	107	58
Грозненски	54	57	58	97
Гудермесски	47	66	127	98
Малгобекски	56	66	140	104
Надтеречни	51	64	121	105
Назрановски	44	61	106	93
Наурски	37	67	98	95
Ножай-Юртовски	56	153	102	125
Советски	45	61	112	40
Сунженски	41	59	63	85
Урус-Мартановски	56	66	108	99,4
Шалински	61	65	61	110
Шелковской	56	67	120	90
Ерригача республике	51	62	64	92

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯЬККХАЙ

Къахьегама йоккха котало яьккхай Карабулакски химреагентий завода коллективо: укх шера шоллаrlча кварталe баьча балха хьокхамех Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг а хьожаеш карара кара тела Цlе байрakхи ахчан премии еннай цунна.

Продукци арахецара воахl бетта план 102,4 процент кхоачашъяьй. планал совrlа 90 эзар сома маьха продукци ара а хецаш. Планал совrlа 50 эзар сома маьха продукци маьхала яьккхай. Иштта докхий да кхыдола технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле планаrlа лакхъе езачул 2 процент совrlа лакхъяьй. планал совrlа дукха пайда баьб.

Уж толамаш болхлоша а специалисташа а тlатеllа творчески къахьегамах хьахинна да. Шера юкъекхувл укхаза кеда техникеи дикаrlйола технологии. Дукха пайда бу рационализаторашеи новаторашеи. КПСС XXV съезда толамца накъаяхара яьржача социалистически яхьа юкъеяхай ерригача участкай производственни звенешй коллективаш. Яхье хьалхле лелаеш хьабоаrlа технологически участка химикаш. Къахьегаме масал гойт аппаратчикаша Гоцкий Владимира, Бреус, Елепас, Храсов Петра, иштта кхыбараша.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

СОВЕТИЙ МЕХКА ВАХАР

ХАШУРИ (Грузински ССР). Гуржеrlа лоамашка чакхдоалаш латт ялаташ чуэцилга. Хаоттам во хиннабале а ялат дика хьийкъад. Гектара тlара юкъера лаьрхlача 30 центнер ялат доал. Хlаьта моттигерча «Арагви» яхача чlоаrlача сорто 50 центнер еннай. КПСС XXV съезда сийна паччахьалкхенга плана тlа оттадаьчул шозза дукхаrlа ялат дохка лаьрхlад Хашурски района боахамаша. Дехкача лаьтташ тlара хьажкlаш лелаераша 60 центнер томараш тlехьа хьажкlаш йоах.

ТАЛЛИН. Асфальтобетонни заводе ханал хьалха продукци еннай минута шин тонн асфальтобетонни, яла низ болча кердача смесителa. Хьалха ерригача цехо луш хиннaчул шозза дукхаrlа я из. Хlаьта агрегата тlа болх беш кхоъ саг мара вац. Смеситель болх бе йолаялийта езаш яр гlадоаrlача шера.

НИКОЛАЕВ. Ингулецки хиш дехкача система зоне уллача «Маяк» яхача боккхаrlа болча баьцадаараш лeладеча боахаме болх бе йолаялийтай ден-бус 120 тонн баьцадаараш чакхдаха низ бола технологически линии.

Хlанз лертlаяьха яла йоахк зона совхозашкара помидораш чакхйоаха кхы а йиъ линии. Укх сезонаrlа цар лургья 10 эзар тоннал тlех продукци — дlадахача шера еннaчул кхозза дукхаrlа.

БАРНАУЛ. Гурахьа дийна ялаташ чуэцара тlехкхьа Алтая лаьтта лeладераш чуэца болабеннаб бlаьсти хьалха дlайийна культураш. Края дуккха колхозаши совхозаши йолаеннай массанахьа а кен чуэца. 440 эзар гектарал совrlа ба из укхаза.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Къилбседа - Хlирийчен боахамаш соахкарчул кхо кlира хьалхаrlа доладеннад ялата лаьрхlа хьажкlаш чуэца. Кхашка эггара хьалха комбайнаш араяьхай Тьирка къухьа тlарча колхозашеи совхозашеи. Хьажкlаш дика хьуакъаяьй, хиш тlехь хьажкlаш йоах.

ТЮМЕНЬ. Медвежье яхача газ йоаллача моттиге болх бе хьанйцай газа комплексни кийчо еш йола йоккха установка. Хlанз тундре болх беш я уж тайпа йиъ «завод». Царех хlаране низ ба хlара ден-бус 24 миллион кубометр Iалама газ ца эшача хlамаех цlенъе.

Медвежье тахан — из я тундра бирсача хьалашка дуккхача лоархlам болча кердачунна тохкам беш йола полигон. Масала, норма матвеrlа газ кийчъеш йола установка хьалъе шин шу деза. «Доккхача лаьтта» мел эшачунца Iалашъяь йолча йоккхийча блокашта монтаж яра метод юкъе а йоалаяь гlишлошъераша из хьалъю массеха бетта.

Сихха деrlадоаrlа укхаза газ йоаккхилга: Медвежье ченашкара алхха ер шу доладелча денз 13 миллиард кубометр гаргга яьккхай из — 1973 шера яьккхачул дуккха а дукхаrlа. Хlаьта мехка Центреи Уралеи промышленни центрашка тюменски Сибареrlагара кхоач 34 миллиард кубометрал совrlа сийна доагор.

ЯЛТА. Укхаза хьайиллай Сийлахь-йоккха Котало яьккха 30 шу дизара хетаяь «Крымские зори» яха Ерригсоюзни фестиваль. Дуккхача къамий советски искусства балхийтараша В. И. Ленина памятника хьалхашка зизаш дехкар.

Ялте, Симферополе, Севастополе, Керче, Феодосие, областа ерригача районашка хилар хьалхара фестивальни концерташ. Цига дакъа лаьцар Пятницкие цlераrlча РСФСР Академически эрсий халкъа хоро, УССР бандуристий заслуженни капелла, Молдаверча халкъа ашарий «Флуераш» яхача оркестро, кхыча йовзаш йолча коллективаша. Крыме бlайхача безамца тlаэц СССР халкъа артисташ Б. Тулегенов, Д. Гнатюк, Ю. Гуляев, В. Серкебаев, А. Соловьяненко.

(ТАСС).

ХАРЬКОВСКИ ОБЛАСТЬ Кердача фух дола ялат чуэцаш латт В. Я. Юрьева цlераrlча баьцовrlайи, селекцеи, генетикаи Украински Iилман-тохкама института кхашка. Юртбоахама Iилмай доктора Андрей Фроловнч Шулындина кулгалца Iилмахой группас гурахьа йоча рожа гурахьа дувча кlаьдачеи чlоаrlачеи кlица скрещивани а еш «тритикале» аьнна цlи енна гибрид хьаккеллай.

Из белгала сенна да аьча, из белгала да чlоаrlа хьувкъарца, фийгах дукха белок йоаллаш хиларца. Цунах яь маькх чам дика болаш хул. Iилмахоша хьаккеллача «Тритикале» доакъара формаех пайда эца йиш я мошача доакъара тарра а, сенажи витаминни хьоари кийчдеча а.

Хlанз вай мехка 90 областашка миштад хьожаш ба кердача фух дола ялат.

СУРТА ТlА: института «Элитное» яхача опытни боахама кхай тlа комбайнера гlонча В. И. Черненко совrlата «тритикале» тlехкхьара цlов луш ва профессора А. Ф. Шулындина (аьрдехьа вар).

М. ТУРА сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара хоамаш

ВАРШАВА. Ший тайпара археологически заповедник кьаеш я Польше город Кошелинерэ гаьна йоацаш. Эггара чlоаrlа теркам тlаозаш я укхаза польски археологаша хьагучаяьха, тlокарташка юкъера майдаш. Цаl 36 метр диаметр а йолаш йола уж майдаш готски племенай язычески обрядаш еш моттиг хиннай.

ЛОНДОН. 26,3 процент Iотlакхийттад укх шера июль бетта Англе йохкеча хlамай розничны маьхаш дlадахача шера цу ханаца нийсдича. Цу хьакъехьа хоам баьб нах балха ахийтара дешашта йолча министерства. Къаьстта чlоаrlа елъеннай кхачан продукташ, йоаго хlама, хlаьта иштта халкъа дукхаrlа эша товараш а. Министерства баьча хоамаrlа, ер шу хьадоладелча денз кхачан продуктай маьхаш 40 процент хlана деннадац аьнна лакхденнад, барзкъий маьхаш — 25 процент, электроэнергех пайда эцара тарифаш 55 процент лакхъеннай.

РАВАЛПИНДИ. Дика аьттув боалаш я укхазара советски книжкаш дохка выставка. Выставке дукха я английски метталеи урду метталеи кепатеха арахийца эрсийн советскии писателий произведенеш, Iилмани техническии литература, берашта лаьрхlа книжкаш.

КАРАКАС. Яракуй яхача венесуэльски штатерча (Брусуаль яха округ) ахархоша дlабаьккхаб «Матильде» яхача шекара концерна доалахьара биъ боахам.

«Тхога лоалургдолаш дацар бlаьш эзараш гектараш даьсса улла лаьтта компанеша дlа ца а дувш, ахархой моцало, къело, хьабе болх ца хиларо готбаь хилар», — хьакхайкадаьд мехкарча ахархой болама кулгалхоех цхьанне Октавиус Сапата ше журналисташца къамаьл деча хана. Цо дlадийхад сабаrа депача ахархоша чакхдоака гlулакхаш Венесуэла Къаман аграрни институто хьаллоацилга. Лаьттан реформа хьакъехьара закон нийсаrlа чакхдаккхара де доаrlар делга.

СТОКГОЛЬМ. Юкъера лаьрхlача 5,8 процент Iотlакхийттад Швеце хlамай маьхаш укх шера 7 бетта. Цу цхьан хамма дукхаrlа эшача товарий маьхаштеи картелештеи тlахьожам лоаттабеча паччахьалкхен комитето баьча хоамаrlа, ер шу хьадоладелча денз 9 процент лакхденнад.

ГАВАНА. Укхаза хьайиллай вовзаш волча кубински революционара, Кубе эггара хьалха марксистско - ленински парти хьаяьрех волча цхьанне Хулио Антонио Мелье вахаран гlулакхаштеи хетаяь фотовыставка. Выставка вlашаrlъеллай Кубе марксистко - ленински парти хьаяь 50 шу дизарца дувзаденна чакхйоаккхаш йолча къаман кампанена хетаяь.

КАИР. Советски Союзе туризм деrlаяра хетаяь выставка оттаяьй укхаза. Хоза кийчдаьча итташ плакаташеи фотографешеи египетски столице бахача наха довзийт СССР-е туризм мишта вlаштlехьъяьккхай. Советски мехка къаьнара памятникаши белгалаrlа йола моттигаши. Выставке хlара денна хьувкъ цар сурташ гойташ, вай Даьхен бе-бечен кхы шийл хозаrlа доацачеи Iаламах дола хlамаш дувцаш дола кинофильмаш.

МОГАДИШО. Сомале правительства хадданза къахьег къаман искусствои культуреи деrlайоалаяра. Цу гlулакха дикаrlа доля, республикан цун халкъеи хlанзара вахар хьахьокхаш дола картина дикаrlа хьан дулл хьажа конкурс кхайкаяьй культураи лакхерча образованеи министерства. Безам мел болчун дакъа лаца йиш я конкурсе. ДикаrlДола балхаш премеш яларна белгалдоахаргдя, ер шу чакхдоалаш Чехословаке хургйолча дунеи халкъашта юкъерча выставке дохьийтаргда.

БОНН. Эггара доккхаrlа долча капиталистически мехкаша Iувшаш йола экономически кризис чlоаrlа Iаьткъай ФРГ экономикана а. Мехка хадданза Iотlадетталу хlамай маьхаш, кlезигъю промышленни производство. Официальни статистико беча хоамаrlа, укх шера хьалхарча пхе бетта, дlададахача шера цу ханаца нийсйича, 8,4 процент кlезигъеннай мехка промышленни производство. Хlанз кризис Iувшаш да хьалхаrlа из лоадама хьокхалуш ца хинна промышленноста доакъош. Химически промышленноста производства объем укх шера хьалхарча квартале 15 процент кlезигъеннай 1974 шерарча цу ханаца нийсйича, автомобильни промышленносте— 12,5 процент.

Хьабе болх боаца нах цхьа миллиони ах миллиони совrlа саг хилар укх шера хьалхарча квартале.

НЬЮ-ЙОРК. Ахчах эцара наькъаца доазол дехьа шоашта гlойле яргйола барт вlашаrlболла гlерт США корпорацеш. Американски кепайоазоно деча тешалаrlа, «Локхид Эйркрафт корпорейшн» яхача йоккхача авиастроительни компане вlаштlехьдаьннад 1,6 миллиард доллар лодаш йола «Трайстар» яха безача маьха пассажирски лайнер йохкара доазол дехьа заказ де. Кхо мотор бола «Трайстар» яха самолет эца раьза хиннай Иран, Саудовски Арави, Канада, Япони, Англи.

«Локхида» из толам балар цхьа бахьан доацаш дац. «Ньюсуик» яхача журнало беча хоамаrlа, укх тlехкхьарча пхе шера корпораце кулгалхоша 200 миллион совrlа доллар дlадахийтад «кхыча мехкий политически деятелаш, политически партеш, юкъарчал лeладераш, консультанташ ахчах эцарга», доале латта хьакимаш царга гlолла «раьза бар» духьа.

(ТАСС).

ПХЕ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬРАШ

Коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча Грозненски ремонтно-механически завода меххдаьтта оборудованена ремонт еча цехе эггара хьалхарчех бехктоккамегІен лоархІаш ба коммуниста, электросварщика Панченко Владимир Ивановича кхоачашбеш бола болх. Цехе хьалхахьажа ремонт е езача буровой насосех вертлюгех, турбобурех, кхийолча меххдаьтта оборудованех цо сварка ца еш иштта оборудовани чаккхъяла. Владимир Ивановича дика кхетаду зІамига ваьнча а ше балха тІа гІалат ваьлча ше хайчъяь оборудовани дІа а кхаьча цох пайда эца буровой коллективо массехк шера хьийга къа, иштта скважина йоаккхача дІадахийта бІаьш эзараш сомаш зеха дов тарлу. Цу давкъе шийна тІелатта бехктоккам дика бовзача Панченко Владимира цхьа кхоачам боацар нийсдалийтац ше яьча сварка юкъе. ОТК бехкаш тІахьожам боацаш дІаэц цо кийчъяь оборудовани.

— Мичча бесса баьккха а ше къахьегама толам баьккхарах кхоачамбаь Іеш оамал яц тха Владимира Ивановича, — йоах цеха кулгалхоша. Цо дика кхетаду производствени гІулакхашца а оамалашца коммунист хьоккхам телаш хила везилга. Цулцхьа шийца яхье баьшарех тІехьавеаш саг хилча цуна эшаш дола новкъостал ду. Ше лоахача къахьегама толамий къайленаши дикагІйола методаши дІайовзийт кхычарна. Тахан балха тІа баьккха толам кхоана норма хила еза яхача девизах къахьегаш ва Владимир Иванович. Иштта къахьегар бахьан долаш пхе шера план ханал дукха хьалха кхоачаш а яь, тІайоагІача пятилетка календарагІа из къахьегаш вола цхьа бутт совгІа ха я. Коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи лелаеча Панченко Владимир Ивановича наьха тІа лепаш я «За трудовое отличие» яхен ленински юбилейни медалаш, иштта кхыдола совгІаташ а тайннад цуна.

Массаза дар санна балха дІа. Сиха кхоачашде дезаш заказ кхаьчад буров деттаршкара. Еррига шийла теркам тІабахийта меххдаьтта оборудованена ремонт еш ва слесарь-ремонтник Мишенко Владимир Ильич. Хьакха езачара хьокх, шеръю чІоагІъе еза фенга чІоагІъю. Каст-каста сахьата тІа а хьож из ха сиха дІайодеш санна хеташ. Шин сменагІа балла бола болх цхьан сменагІа чакх а баьккха ханал дукха хьалха кхоачашдир шийга кхаьча заказ. Иштта оамал йолаш из воланаь енаяро цунга из оборудовани тоае аьнна. Смена сихагІа чаккхйоалаялар яха уйлаш йолчарех вац Владимир Ильич. Ханал хьалха шийга деннa заказ кхоачашдарах цеха кулгалхоша баркал аьлар цуна.

Ше лелаеча коммунистически къахьегама ударник яхача цІера сий дакха лоаттадеш хьинаре къахьийгача цо июль бетта кхоачашдир шийн пхе шера задани тІанйца хиина социалистически декхараши. Иштта къахьегаш хиларах елар Владимир Ильича «1974 шера социалистически яхье котвалча» яха сийлен знак а.

Массаце лоархІаши сийлеца ва тІемен къахьегамен ветеран, буровой насосашта ремонт еш вола слесарь Луценко Василий Иванович. Дамм шийн новкъосташта хьоккхам телаш хьинаре къахьегаш хиларах. Эшшача хана слесарашта хоза деташ тІо деш хиларах дакъал цуна сий.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа») слесараш В. В. Панченко, В. Мишенко, В. Луценко, В. Гончаров.
И. ПЛИЕВА сурташ.

Стахановски болама 40 шу дизарга

ИВАНОВСКИ ОБЛАСТЬ. Шовзткъа шу хьалха донбасски шахтера Стаханов Алексея оттаьча дунен рекордах бола хоам берригача мехка дІахезача, Вичуги яхача городерча къона ткачихаш ВиноградовгІар Евдокияи Марияи массанел хьалхагІа 26 станока тІара 40 станока тІа, тІаккха 144, 216, 284 станока тІа балха хах бизза пайда эцаш болх бе болабелар. Итташ эзараш болча ткачихай хьинар айдеш йола текстильни промышленносте дунен рекорд яр из. Цу ханналца ца хезача бесса яхь яьржар мехка керда методаш балха юкъе яхьара, къахьегама овсарле лакхъяра тІехьа.

...Цу хана денз дукха хувцамаш хиннад ВиноградовгІара болх баьча Ногина цІерагІча прядильно-ткацки фабрике: керда оборудовани хьахиннай, машинай скоросташ лакхъеннай, продукце дикал лакхъеннай. Цхьа хІама дисад хувца ца луш — хьалхарча пятилеткай къахьегама традицешта тешаме хилар.

ХІанз цу предприяте коллективо ханал кхо ди хьалха кхоачашъяьй ах шера план, планал совгІа цхьа миллион метр кІада арахийцад. Стахановски традицей пха хІанз а хІара дийнахь бетталу фабрике. Из хоалу социалистически яхьа керда формаш лохаш укхаза хиларца, керда боламаш хьахиларца.

ВиноградовгІар Евдокия Марияи болх беш хиннача цехе, норма 445 йолча метта, 100 станока тІа болх бе йолаеннай хьалха латта йис ткачиха, цхьан сменагІа цар хІаране хІанз хьалха арахецаш хинначул эзар метр дукхагІа кІада арахец. ВиноградовгІар хинначул 62 процент совгІа алсамъяьннай балха овсарле.

Шоай къахьегама хьинар айдар ткачихаша хетаду КПСС XXV съездан стахановски болама 40 шу дизарах.

Хьалха латтарий боламо предприятена торо еннай шера кхы а лакхара социалистически декхараш тІаэца. Пхе шера план 26 октябре кхоачашъе лаьрхІад предприяте коллективо. Шу чакхдалале планал совгІа 13,5 миллион сом маьха продукци — кІаден хьоасен — арахецаргья.

СУРТА ТІА: фабрика директора заместитель Социалистически Къахьегама Турпал А. И. Малентьева цехе къамаьл деш я ткацки производстве практике баьхкаращца.

И. ДЫНИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ІАЛАЬМАТЕ ЙОККХА АВТОМОБИЛЬ

Из машина горола улицашка бІаргаейча цец баргбар нах. Из тамаш а яц: 75 тонн мухь кхухьаш йола Белорусера автомобиль-гигант пхи метр шерен йиъ метри ах метри лакхен я. Городе цу тайпарча машина готта хургьяр. Из самосвал кІор боаккхача карьерашкен йоккхий гІишлош хьалъечеи лелае лаьрхІа я.

БелАЗ-ех йола автомобилаш дунен 32 мехка йовзаш я, цига экспортагІа дІаукхийташ я уж. Специалисташтен водителаштен хетачох дика лелаш, тешаме, комфорт йолаш я уж. Дунен халкъашта юкъерча ярмаркашка завода еннача йиъ медало бакъду из.

Керда автомобиль цунна хьалхарча моделел лоархІам боллаш белгалагІа я. Цун конструкци электрически трансмисси — чархех лоаккхача электрически мотораштa двигатела мощность дІателаш йола система — юкъе а йихьа яь я. Из йоккха совле луш хІама да, масала, царех моллагІча мотора максимальни мощность дІаяла торо хилийтар бахьан долаш. МашинагІа яц передачай коробкеи карданни вали. Селла йоккха яле а автомобиль моневр йолаши лоаллаш аттен я — кабине шІ педаль мара яц. Цун ко дІа-юха кхостадеш легковой автомобила ко кхостадечул дукхагІа низ тІа баьийта безац водитела.

Дукха ха йоаццаш машина паччахьалкхен испытани яьй, хІанз конвейер тІа оттаеш а я.

ХІанз испытани еш я цу самосвала база тІа белорусски автомобилестроителаша хьаяь, кхы чІоагІагІа низ бола двигатель тІа латта (хІанз машина тІа 950—низ бола мотор латт) 120 — тонни автопоезд. Машина тІабетта мухь кузова пхо йолча гІолла Іобоассабу.

Специалисташа лерхІачох беза мухь дІа-юха кхухьа автомобилаш лелаяр чІоагІа пайдане хІама да. Болх бе йолаенача хьалхарча самосвалаша хьахьекхал уж массехказа къахьегама овсарле лакхагІа йолаш а мухь тІаботтарга дІалодари транспортни расходаши кІезигагІа йолаш а хилар. Из кІезига лоархІам болаш хІама дац, вай мехка дукха хьалдеш латтача доккхийча гІирсашка хьажача.

Владимир БЛЕСКУНОВ.
АПН.

БІАРЧЧА ПЯТИЛЕТКАШТА НИЙССА ДОЛА ШЕРАШ

Ах шерал кІезигагІа ха йисай нийслагІа пятилетка чаккхъяла. Юххера а цунах хьахиннараш хьатІадоагІача шера юххье мара гучадаргдац. Цхьабакъда хІанзле а дог тийша ала мегаргда, СССР халкъа боахам дегІабоалабара нийслагІча пятилетка хьакъехьара КПСС XXIV съезда Директивашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдеш да аьнна. ДІаихача пятилеткай шерашка а санна урагІа бода вай халкъа боахам — лаьгІбалар фуд ца ховаш, планагІа, хадданза дегІа а ухаш.

КПСС XXIV съездал тІехьагІа дІадахача хІара шера хулаш хиннараш, шоай масштабашка диллача, тІом хьале хьалхарча бІаргчача пятилеткашка хулаш хиннарел тІех да.

Карарча пятилетка белгалагІа йола оагІув — кхолламий балхаш боарам боацаш чІоагІа даржари коммунистически общество хьалъяра керттера экономически социально-политически декхараш къестадеча хана комплексни никъ лелабари.

Тешшаме лакхача темпаегІа дегІаихаб мехка халкъа боахам. Промышленноста масштабаши цун динамизми бІаргагу дІадахача шера промышленни производства объем кхоалагІа дакъа совгІа лакхъенна хиларах. Укх пхе шера болх бе йолалу ши эзар гаргга йоккха промышленни предприяти. Царех дукха ярашка геттара керда технологи лелаю.

СССР хьаман доход — экономика динамизман эффективностен из синтетически хьоккхам — хьалхагІа дІаяхача пятилетке хинначунца нийсйича бІарччача пхе шера 35 процент лакх а енна, 1 триллион 600 миллиарди сомага дІакхоачаргья. Цу юкъа цкъаи ахаззен йоккхагІа хургья мехка хьаман рузкъа доккхагІдола дакъа лоархІалуш йола керттера производственни фондаш.

КІор, меххдаьтта, аьшка рула дакххара, чон, белат лоалаяра, торараш, ялаташ чуэца комбайнаш, минеральни удобренеш, продукце дукха кхыдола тайпаш хьадара дунен тІа хьалхара моттиг лоац СССР-о.

Юрта боахама толамаш а доккхий да, хаоттамга диллача 1972-гІен 1974-гІен шераш вІалла аьттув боацаш хиннадале а. ДІадахача диъ шера хІара шера юкъера лаьрхІача даьккха ялат цул хьалхагІа дІаяхача пятилетка юкъерча боарамал 24 миллион тонн дукхагІа а хинна 192 миллион тоннага дІакхаьчар. Шера юкъера лаьрхІача иштта дикка дукхагІа баьхаб боамби, баьцадаараш, дулх, шура, кхыйола продукци. Лакхбеннаб дукхагІйолча культурай хьувкьам, лакхъеннай хьайбай продуктивность.

Толаме кхоачашъеш я юрта боахама материально-технически база шеръяран эргайоахаш тоаяран оттаяь нийслагІча пятилетка керттера заданеш. Шин — кхаь цифра цІи яьккхача кхоачам ба колхозно-совхозни производстве мел доккхий хувцамаш хул, цун технически яизи агрономически культурен мел лакхъеннай хаьа. Пхе шера лерригача балхашта юрта боахамга дІадахийта ахча 131 миллиард сом совгІа да — укхал хьалхагІа дІадахача пхе шерарчул шин дакъа хІана дац аьна дукхагІа. Цу цхьан хана 300 миллион тонн хІана кхачаш аьнна — укхал хьалхагІа дІадахача пхе шерарчул дукха а дукхагІа минеральни удобренеш кхоачаргья колхозашкеи совхозашкеи.

Юрта боахамах йоккха эффекти лакха къахьегама овсарлеш йола дакъа дара тІаесзаяь хІанзарча этапе чаккхйоахача КПСС аграрни политико практике хьахьекхал ше лоархІаме гаьнна тІехьагІа хургдар гуш хилар.

Промышленноста, юрта боахама, Іилма - технически прогресса карагІаьшнараша шеръяьй КПСС XXIV съезло тІаийца социальни программа кхоачашъяра торонаш. Пятилетка шерашка бахача наьха хІара сага сих лоархІаш йола реальни доходаш 25 процент хІана лац аьнка лакхлургья. Алапи лакхдара дукха мерогрятеш чаккхъяхар бахьан долаш 80 миллион болхлочуни гІулакхерча саген доходаш лакхлургья пхе шера. ХІьата аьІеча моттигий хьалаш тоалургда 56 миллион болча къахьегамхой. Объем кхоалагІа дакъа лакх а луш, структура дикка тоалургья торговле розничии оборота.

Чаккхйоалача пятилетка сийрдагІа йолча оагІоех цаІ — йоккхий промышленни комплексаш хьаяр. ЙІаьххача хана оттаяь проекташ кхоачашъяр. Укх тІеххьарча шерашка вайна бІаргагуш хьалъэйттай индустре гиганташ: Тольяттера автомобильни завод, дунен тІа эггара йоккхагІйола Красноярски гидроэлектростанци, дунен тІа эггара йоккхагІйола шера йиъ миллион тонн чон лоаладеш йола Криворожски заводера доменни пийшк, ерригаш а лаьрхІача 55 эзар километр совгІа йІаьха магистральни меххдаьттан газен проводаш, халкъа эша товараш хьалу дукха комбинаташ.

Сихха дегІаух къилбаседалахбузехьарча СибарегІара меххдаьтта доалла районаш. Гази меххдаьттен тІа-тІа дукхагІа доахаш хиларах укхаза хьалъянза ялац меххдаьтта чакхдоаха йоккхий предприятеш, химически индустри, городаш.

Татаре шерра хьалъе йолаьй грузовой автомобилаш еча йоккхийча заводех цаІ. Сихбаь буллаш латт эзараш километраш бІаьха хургбола а къилбеседа - малхбузехьарча СибарегІени Дальни Востока Къилбаседехьарча районийи йІаьхийча ресурсашта тІакхоачавергвола а Байкало-Амурски машинникъ. Укхаза хьалъоттаргья керда йоккхий промышленни культурни центраш. Юххера а, эргаяха йолаеш я Балтикера Уралага кхаччалца йола РСФСР Нечерноземья шерра юртбоахама районаш.

НийслагІа пятилетка толаме чаккхъяккхарца цхьана кийчъяь йоалаш латт 10 пятилетка плани (1976—1980) пхийтта шера (1976—1990) генеральни перспективаи. Уж документаш чІоагІлергла 1976 шера 24 февралe хьаелларгьйолча КПСС XXV съездо.

Вай халкъа традици а хинна дІа ма эттадий партийни съездашта производственни котталонашца накъаухилга. Съезда еча кийчон массаза а аттув боах социалистически къахьегама яхь керда айяларо. Тахан а тІехьа ала йиш я вайга городерен юртарен 80 миллион совгІа къахьегамхой чулаьца из яхь цІаккха а ца яьржача тайпара чІоагІа яьржай аьнна. Цун девиз: нийслагІа пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяр, дукхагІа, дикагІа, дІадодар кІезигагІа долаш йола продукци мехка дукхагІа ялар, коммунизм хьалъеча керда толамаш а доахаш КПСС XXV съезда накъадахар.

Марк МАКСИМОВ,
АПН комментатор.

Дувцар халкъа Іаьдалех да

ВАХАР СИЙРДАДОАККХАЧОА — ШЕРРА НИКЪ

Боккхача безамца деш аз сай наьна меттала арадувла «Сердало» газета. Цу тІа дукха хазду халкъа вахар тоадарах, цун новкъарле ю гІулакхаш дІададахарах лаьца. Иштта чІоагІа теркам тІабахийта йийшар аз «Халкъа Іаьдалаш» аьнна корта а болаш 2 августе араяьнна статья.

Вай вахаре ширдаьнна, йирча гІулакхаш хІанз а тІехьа долаш децаре из къамаьл сел нийса дувца дезаш хургдацар. Вайна юкъе нийслуш да маро моллагІа харцо лелайой а цунна сатохаш кхалсаг хила еза яхилга.

Сона вовзаш ва дикка менна чу а вай шийн сесаг ювча дІакхоачаеш вола зІамига саг. Каст-каста дуненах дог эккхала уйзара сург отт цар цІагІа. Цу тайпара чурваьнна хьувзача саго бухсоццача кхаьчача доккха зулам ду. ТІаккха суде ца кхаьчача далац цун гІулакх. Цу тайпара нах набахта чубоахкаш ха а яьккхе цІабаьхкача «Кхы кераста каря ма гІолва хьо» аьле ловцаш доах яхаш дувц «Сердало» Из бакъда, хІаьта сога хаьттача из ловца укх тайпара баьккхача бакъахьа бар: «Кхы нийрча, во хІама де дага ма дохалда хьона».

1972 шера со саррахьа школера чуйоагІаш дар из. ЦІаьххха кхалсаго детта цІогІа хезар сона. Кхера а енна со дІаса хьежача тха юртара лор Зина визагІа машина чу хоае гІерташ вар кхоъ зІамига саг. Цига тІаккхаьча воккха саг оарцагІваьнна вецаре во, къиза зулам хила тарлора. Кхычахьара хьатІабаьхкача специалисташца цу тайпара оахкарой хьисапе гІожен бІехен гІулакхаш леладеш йола моттигаш нийслуш я. Из дечар шоаш сийдоацача бахарал совгІа къаман сий а доалу.

Цхьаболча даьша ханал хьалха дешара школера хьа а яьхе цІагІа Іохувшаю кхелета йиІигаш, яхаш дувц «Сердало» тІа. Уж моргаш болаш ба. Цхьабакъда, хьехархой дукхаза наІарга ихача а, са деша безам бац аьле, йиІигаш духхьалъювлаш моттигаш хул, даьша шоай хур дешехьа. Иштта, шоай ираз бера дІахец цар.

Вай гІалгІай кагий нах тахан саг йоалае шоай ха хьатІаьттача дІаьха сом даккха таьнна болх бе дІабаха кийчлу. Урдув ца делча гаргало е тугаргдац яхача уйлано цу ден тІа кхоачабу уж. Бакъда, вай гІалдуг цу тайпара йирча гІулакхаш тІа-тІа кІезиглуш хиларо.

Масала, дукха ха йоацаш тха юртара Колзоева Радимхан маьре яхар. Цига вІашагІкхийттача наьха чІоагІа сапаргІата доаккха ловзар долаш хоза сакъердам лаьттар. Из дерригa хоза хІана дар хой шоана? Колзоева Ахьмада урдув а лаьккха ший йоІ йохканвар, ше раьза йолча маьре яхийтар из. Аз беррига мехкарий кагийча наьхен цІерагІа баркал ях Ахьмада, хІаьта цун йиІий ираз вахар хилда аьнна ловца а боакх.

Иштта, ший йоІ раьза йолча, цхьаккха урдув ца доаккхаш, маьре яхийтар Дзауров Іаьлас а. Цу тайпарча эздий Іаьдалегіа шоай керда вахар дІадоладеш бола дезалаш тха юрта тІа-тІа дукхагІа хул.

Дукха ха йоацаш малара дагахьа бола кагий нах вІашагІлата беннабар тха юрта. Сиха цу гІулакха оарцагІбаьнначa тха боккхача наха машарца дІадерзадир из дов. Нагахьа санна цу кагирхой даьша шоай къонгашка, вайна эхь даьд, шоашта даьр ма дита аьнадаларе, алал шоай, фу хургдар цох? Иштта боккхагІбарий керттоша лерттІа болх беш хилча, хила тарлу зулам ца хилийтара уж шоаш оарцагІбаьлча вайнаха юкъера моллагІа гІулакх бакъалгахьа даккха аьттув хул, цар аьнар дикагІа отт. Цу тайпара къамай сий айлара шоаш кхобеш боаца къоаной вайна юкъе дукхагІа хилар чІоагІа лов сона.

Цхьа юкъ яр тха юрта каст-каста сходаши собранеши еш. хІанз наггахьа мара хилац уж. Сона хетачох, нах каст-кастагІа вІашагІ ме бетталу зуламе гІулакхаш лаьгІдала мегар.

«Сердало» тІа яххача тайпара, шийн къамах дог лазар, из дезар оарцагІваргва аьнна хет сона дешаца а, хІаране шийгара гойтача дикача хьоккхамца а вай вахар кхы а тоадара, из иразегІа хилийтара. Со теш газето дІадоладаьча укх къамаьла хІаране кІоарга уйла ергхиларах, вай нийсача наькъ тІа дІахо а гІоргхиларах.

Р. КАРТОЕВА,
Назрановски района ТІой-Юртарча промкомбината болхло.

ВОДАР ДІАКЪОАСТАДЕ

«Сердало» газета тІа шолагІча августе кепатоххача «Халкъа Іаьдалаш» яхача статье цІаьккха а цІаьккха а уйла яйт вайнаха юкъера цхьацадола гІулакхаш чІоагІа шордаьнна а, зуламе а тахапарча вахарца тарлургдоацаш а хилара.

Вай мехка леррига халкъашца цхьана шоай вахар хоадеш, коммунизм хьалъеча хьинаре дакъа лоацаш ба гІалгІай нохчий. Вахара хьалаш эргадаларца хувцаеннай цхьан хана вІалла дийша боацаш хиннача вайнахьа вахарцара уйла, дегІаенай культура, образовани.

Дикача Іаьдалашеи традицешеи хоалу къамий вахар. ГІалгІай дукха да цу тайпара дика Іаьдалаш. Царех да гаргалча, вовзача-везача сага эшшача новкъостал — балхий бар. Из оамал айхха ювзаенна я советски наькъа моралаца: вай мехка миллионаш болх нах арабовл коммунистически субботнике, цу деношка дукха болх а бу.

ХІанз вай вахаре шоай моттиг дІалоацаш латт деррига советски халкъашта юкъара долча Іаьдалаша. Хьалха вІалла дувцилга а яцар комсомольски хьисапе саг йоалаярах яхийтарах. ХІаьта хІанз из форма дегара-дега чІоагІлуш йоагІа. МалгІабике каст-каста хул комсомольски хьисапе саг йоагІилгеи йохийтилгеи. Укхаза вІашагІкхет саг йоалаяь зІамига саги нускали, цар дай-ноаной, гаргара нах, новкъостий. Цу тайпара вІашагІкхетар дукхагІа сакъердам, лостам болаш хул. массехк юртара нах гулбечул.

Геттара нйоча гІулакх да зІамига саг шийна езача йоІах урдув дала дезача оттаелга. Вайна юкъера овлангара денз дІадаьккха деза из Іаьдал. Из дукхачаона иштта хете а урдув даккхара тайп-тайпара бахьанаш вуттадераш болаш ба: ше езагІа ехкача бакъахьа хетача цхьайолча йоІо ше е цун нанас йиІий «сий айдар дукхьа», иштал урдув дала деза аьле дукхьал бовлаш моттигаш хул. Керда хулача гаргарча пахацара эздели эхьи дохалий цар зІамигача сага дашкара хьадех 2500—3000 сом. Цу гІулакхаца шоай йиІий сий айду аьнна хет даьшта-ноаношта. ХІаьта из иштта доацилга ховш ма дий. Е цхьаькха уйла дага хул: нагахьа санна маьре яхар йита цІайите урдувх нийца хІамаш кхалсаго юхаяхьаргхилар. Цу хІамаша саг веккаоргва аьлча бакъдац. нагахьа санна из иштта нийсденна моттиг хуле а, фу вахар хурга цох. дуккхьал пахашкаш бахьан долча вахарах.

Нагахьа санна йоІи зІамига саги шоайла дукккхаза бІаргадайна а, довзаш дезаша хуле цар цхьана вахар чІоагІа а безаме а хурга. шоашта эшар цхьана къахьегаш хьаІалаш а деогда.

Вай ца халдаш къовсам лоаттабе беза вайна таханарча сийрдача вахара новкъарле еча ширача замах юхедисача вйочача гІулакхашца.

Ш. БУЗУРКИЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ группкома инструктор.

КЪОНА МЕХАНИЗАТОР

Гайтов Татархан «Экажевски» совхозе къоначa механизаторех цаІ ва. Ше къона вале а, балха тІа-м къахьача механизаторашца къовсалуш ва из.

Пхи-ялх шу совгІа ха я Татархана укх боахаме механизатор волаш болх бу. Экажевски юкъерча школе бархІ класс чаккхъяьккхачул тІехьагІа дерригa шийн вахар лаьттанца дувза лаьрхІар цо. Механизаторий курсаш яьхар.

Цу хана денз тахапарча денга хьажкхаьчав Гайтов дийнйса ца къовсаш кхашка къахьегаш, шийна дуккхаезача тракторах ца къасташ.

ХІанз укх деношка Татархан къахьегаш ва хьажкІаш чуэпаргйола комбайнаш тоаеш. Шин бІаь шовзткъа гектара тІара хьажкІаш а укх шера къонача механизатора чуэца езараш. Дика хьийкъай цун кхай тІара хьажкІаш. Из иштта хилийта гІерташ кІезига къахьийгадац Татархана цу лаьтта: Агротехнически бокъонаша дІа ма-деххара минеральнеи органическии удобренеш дІакхачийтай цо шийн кхай тІа. Лоацца аьлча, де дезаш хІама дитадац.

— Дукха ха йисац хьажкІаш чуэпа тхо дІадоладала, — йоах къоначa механизатора, — оаха тІаийца декхараш кхоачашдара лоаццача ханеи ца йойташи хьажкІаш чуэца деррига низаш тІадохийтаргда оаха.

— Цхьаккха шеко яц тха из кхоачаш хургхилараа, — йоах боахама керттерча агронома Паршоев ШахІида, — хІана аьлча, тхона шаьра гуш да цо мел къахьийгад из иштта хилийтар духьа, хІаьта цунга мел хало кхаьчай а.

Укх пятилетка тІеххьарча шера дукххача шерашка хьажкІаш кхееш хьавоагІача механизаторца Сапралиев Мухьмадаца социалистически яхье ваьннав къона механизатор.

Хьагучох уж шаккхе а ва шоайла къовса йиш йолаш. Дика хиннай цар хьажкІаш. ХІаравар котвала гІерт. Мала котваргва ха хІанз низтІкъала да, цхьабакъда, укх шера хьажкІаш ше хьалха кхееш вале а, тІехьвиса дага-м вац къона механизатор Гайтов Татархан.

Цу шинне а тІаийца социалистически декхараш цхьатарра да — хІара гектара тІара — 30 центнер план 25 йолча. Цар кхашка хьежача тамаш я из зал хинна Іай а.

Механизатораш Гайтови Сапралиеви ка бола ялат чуэцача хана совхозе кхоачамболаш комбайнераш ца хиларах комбайнаш тІа ховшабир. Из болх дІаболабеннача дийнахье денз ка бола ялат чуийца даллалца къахьийгар цу шин механизатора. Цхьабакъда, балха опыт кІезигагІа яле а цу балха тІа хьалхле Татарханага хилар. Кхыметтел боахаме а массарел лакхагІа хьоккхамаш цун дар.

Цудухьа тахан дог тийша ба совхоза кулгалхой къона механизатор Гайтов Татархан хьажкІаш чуэцара а хьалха хургхиларах. Цунах дог тийша ва Татархан ше а. ХІара гектара тІара 35 центнерал кІезигагІа йоацаш хьажкІаш ше чуэцарга дог доах механизатора.

М. МУТАЛИЕВ.

ЛЕНИНГРАД. «Электросила» яхача производственни объединене коллектив С. Орджоникидзе цІерагІча Балтийски кемаш деча завода керттерча стапеле хьадеш латтача «Сибирь» яхача атомни ледокола лаьрхІа ше санна кхы йсаца кхоъ гребной двигатель хьаеш я. Балтийский болам хьал а лаьца электромашиностроителаша шоай торонаш сарцагІъяьхай КПСС XXV съезд хьаеллале керда доккха ледокол хи тІа доаккхилга Іалашдара.

СУРТА ТІА: «Электросила» яхача производственни объединене турбогенераторни цехе «Сибирь» яхача ледокола гребной двигатела якора обмотка е кийчлуш ба.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Халкъа духъа къовсам лоаттабаьраш

Ахриев ГIапур

Тахан 85 шу дуз халкъа духьа къовсам лоаттабаьча гIалгIай халкъа сийдолча вIий Ахриев Сейта ГIапура. Из ваьв 1890-ча шера ГIалгIайчен лоамашка уллача Фуртовг яхача юрта. Шийн дас, Ахриев Темаркъа Сейта 8 шу даьлча денз къахьега Iомаве волавир ГIапур. ГIапур жега воаллар, говраш йоажайора, цо йол хьалха гIо дора. Иштта дIаухар дун миска бераш.

Цхьабакъда кIаьнка вахар хувцаделар из шийн даь воша Ахриев Темаркъа СаIадалла ше волча Владикавказе дIавигача. Шоллагlа Владикавказски реальни училища чакхъьаккхачул тIехьагIа Ахриев ГIапур деша вахар Московски коммерчески институте (хIанз Г. В. Плеханова цIерагIа халкъа боахама институт). Институте деша вагIаш студенчески революционни кружокий балха юкъе хьинаре дакъа лоац цо. 1916-ча шера институт чакхъьаккхачул тIехьагIа Владикавказе цIа а вена йоккха йоацача кредита учреждений Терски союзе инструкторалла балха эттар из. Укхаза духхьалшха вайзар цунна Ахриев ГIапурах революционера хилара дукха хIама даь С. М. Киров.

Февральски революце событешта юкъе хьинаре дакъа лаьцаш хилар Ахриев ГIапур. Дог гIоздаьнна тIаэц цо Октябрьски революци. ТIатеIIа къахьегаш гIалгIайи нохчийи къамашта юкъе, контрреволюционни низамна хьалсувсаду къамашта юкъера довнаш дIадаха гIерташ.

Терски съезда II-ча сессе йодача делегацена керте латта Ахриев ГIапур Шерипов Асланбекаца цхьана 1918-ча шера 23-ча феврале Пятигорске хьакхоач. Цу съезде Шерипов Асланбека тIехьа дег чу духаш ше къаьгга къамаьл деш цо аьлар:

— Российски революце хьалхашка оттадаь лозунгаш, царна юкъе лаьттах дола лозунг а — гIалгIай къаман дукхача хана денз дагадоагIар (ТIоараш тох).

Укхаза нохчий къаман викало мел аьннар тхона а доагIаш да, хIала аьлча, ма-дарра дийцача, цхьан къамах да тхо. ХIанзалца хьа мел хинна правительстваш гIалгIай халкъа хьалхашка цхьаккха тешам болаш яцар. Эттача хьала юкъера тхо аралаха могаргдар, хьагучох алхха Халкъа Комиссарий Совета Iаьдал хьатIаэцар мара дац. (ТIоараш тох).

Укхаза массане е хIама ца эшаш массане. хьакхайкадаьча тайпара из Iаьдал хьатIаэцара дизза тIехьа да тхо. (ТIоараш тох).

Тхо а, нохчий санна, помещикаш боацаш дах. Цхьабакъда уж болаш ба кхыча къамашта юкъе, тхо долча революцена къоагIдаьннараш лорале мел болхараш уж хьаллоацаргбола реальни низ мара бац. (ЧIоаггIа тIоараш тох).

Цу съезде вIашагIъеллар Терски советски республика, хержар Терски областной Совети республика Халкъа Комиссарий Совети. Ахриев ГIапура елар цу Советеса къамий дешаех волча халкъа комиссара пост.

Цу тIулаккха тIа волаш боккха болх чаккхбоахар цо.

1919 шера январь дIаболалуш Владикавказ Деникина бандех лораеш лаьттача къовсама кулгалхошта юкъе ва из. ГIалгIайче лоамашка Деникина духьал лоаттабаьча беррагача къовсама кулгалдеш вар Серго Орджоникидзе. Цун эгара гаогагIа волча гIончех вар Ахриев ГIапур. Бирса къовсам баржаш латтар. Къахьегама гIалгIай Советски Iаьдал хьаллаьца дIаэттар. ТIой-Юрт, Долакха-Юрт йоагаль дIаяьхар. Мочкъий-Юрт контрреволюционни бандаша яьхар. ГIалгIаша чIоагIа яь духьале хагIир. Серго Орджоникидзе, Ахриев ГIапур, кхыбараш ГIалгIайчен лоамашка юкабаьлар.

Доккха доттагIал долаш вар Ахриев ГIапур С. М. Кировца, Н. Буачидзеца, Ф. Махарадзеца, Я. Бутыринца, Г. К. Орджоникидзеца, Н. Гикалоца, А. Шериповца. 1919 шера апреле Ахриев ГIапура большевикий группа лораелга вIаштIехьлоаккх. Цкъа гуржий меньшевикаша лаьцар из группа. тIаккха цунга къаьхат яхьчар:

«Хьамсара ГIапур!

Лоамашка гIолла Тифлисе бахача вай новкъосташта тийша болх хиннаб. КIалхарваьннача новкъосто ма-аллара, Церетеле беррагаш а казакий кара бигаб. Царна юкъе бар Бутырина дезал, Гегечкоре, Элердова, Буллен Маркусен истий. Уж беррига кхалнах Владикавказе дIабигаб йоах. Аз дехар ду хьога царех ха йиш яр ха а, цох сога хоам бе а.

Хьа Серго.

Газеташ дайталахь.

Серго».

Ахриев ГIапура владикавказски большевикий новкъосталца гIо дир лийцараштa. Беррига кхалнах мукъабаьхар.

1919 шера бIаьсти хьулалуш лийнача халача деношка Ахриев Сейта ГIапур Коммунистически парте мугIарашка дIаэттар.

Терски республика дорзор тIара белогвардейцаш арахкайсачул тIехьагIа Ахриев Кавказски краевой комитета член а волаш Г. К. Орджоникидзе тIадиллара Баку вода. Укхаза цо бувзам оттабу подпольни партийни комитеташца. шера дакъа лоац муссаватисташта духьала восстани кийчъяра.

Подполья хьалаша, халонашта Сейта ГIапура могашалла Iоткъам бир. Шеча эскара ракъой Баку чудовла деза хьатIаэттача хана дIайкача лазарах цамогаш хилар из. 3 мая 1920 шера гIалгIай къеча къахьегамхой гIорваьннача къовсамхочун кулгалхочун дог сецар.

Нохч-ГIалгIай къахьегамхой дегашка цIаккха а йоврг яц Ахриев Сейта ГIапура сийле.

Л. СЕЛЕЗНЕВА,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома партархива инструктор.

Грознески электромеханически завода болхлоша чIоагIа лоархIаш сий деш я стерженщица, коммунистически къахьегама ударник Гасанова Эмма Тихоновна. Хьинаре къахьегаш башха дика къахьегама толамаш доахаш хиларцеи шийн новкъосташца безаме, Iимерза, товш хиларцеи даьннад цун сий. Ше кийчъеча продукцена юкъе цхьаккха брак а ца нийслой таш хIара сменагIа нормаш 120—125 процент кхоачашъю цо. Иштта къахьегаш хиларах еннай цунна «1974 шера социалистически яхье котъаьннар» яха сийлен знак.

СУРТА ТIА: стерженщица Э. Гасанова.

А. ПОНОМАРЕНКО сурт.

Хьалхалаттача опытах

«Сельские Зори» яхача аргIанарча Iилма-производственни журнала тIа дукха я колхозашкеи совхозашкеи хьалха латтача опытах язъяь материалаш.

«ХIара боахама — тешаме доакъара база» яхача передовой статьяца дIайолалу номер.

«Шекара свеклана — хьалха латта технологи» яхача разделa кIал кепа теха я «Точный маневр» яха статья. Воронежски области юрта боахама управлене кертера агроном Б. Соломатин керте волаш массехк автора шоай статья тIа дувц шекара свекла дика вIаштIехьдаьккха чуэцара шоай боахамашка деш долчох, массехк схема я. цу даькъе я загонкашта кха декъара схема.

Дийшача накъадаргаа «Маьхерча опыта — шерра никъ» яха цIи хезача кубански механизатора Социалистически Къахьегама Турпала Ворошилов Анатоле дувцар. Боккха пайда луергболаш я «Кхацка овлаш лорадерга» яха Еррига российски Iилма-тохкама института шекара отдела заведующе А. Пивоварова статья.

Хьайбаш леладераша пайда эцаргба Дагестански АССР Тарумовски района «Юрковский» совхоза кертерча зоотехника М. Алиева, Черсий-Балкхарой АССР Прохладненски района «Рассвет» яхача колхоза председателa А. Портнянко статьяех.

Теркам тIаозаш я «Кхомбеш пайда эца хих» яха Дагестански пачхьалкхен университета кафедра заведующе, доцента А. Гаджиева, вокхагIволча хьехархочун, экономически Iилмай кандидата А. Темирканова статья. Цу тIа дувц лаьттаьшта дехача хих пайда мишта эц. Нийслуча кхоачамбоацарех, уж дIа мишта даха деза. Вай республике долаш долча хьалашка из статья пайдане хургья.

Журнала тIа кепа теха я Къилбаседа Кавказеи Россе Центральни даькъеи хьалха латтача ахархой опытах йола корреспонденцеш, статьяш.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала корр.

МОНТАЖНИК-ХЬЕХАМ ТЕЛАР

Со духхаза а хиннав Ленина орден делаеча № 7 йолча специализированни треста Грознески монтажни управлене. Бакъда мел дукха воде а юха а ваха лог доагIаш, сага безаме тIаэцаш, барттайна коллектив я цу управлене яр. Воккхийвеш да цун гIулакхаш. Къаьстта а хьинаре къахьегаш хьаенай из коллектив уйслагIча пятилетка шерашка. Пятилетка план хенал дукха а хьалха — I-ча августа кхоачашъяьй цу коллективо. Укх шера ялх бетта план 117 процент кхоачашъярах рапорт деннал монтажникаша. Цу юкъа планал совгIа баь пайда 248 эзар сома ба. Цхьабакъда, карагIдаьнначох кхоачамбаь Iеш боацача монтажникашта юкъе кхы а шерагIа яьржай парте XXV-ча съезда сийленца пакъьабахара йола социалистически яхь. Цу яхье дукхагIа гучабувл производстве хьалха латтараш — монтажникий коллектива кердача толамга бода никъ шоашкара гойташ бола «маякаш». Царех дувцаш эгара хьалхарчарца Бабоченко Дмитрий Яковлевичеи, Семиков Александр Ивановичеи цIераш яьхар сона управлене парткома секретара деккхараш кхоачашдеш волча Квачко Павел Антоновича.

— Уж ба тха дикагIбола бригадираш, наставникаш, башха дика кулгалхой, воспитателаш, хьехархой, — аьлар цо. Тха йоккхача коллектива толамга бода никъ а телаш производственни доккхий толамаш доах цар кулгалдеча слесарий-монтажникий бригадаша. Коммунисташ ба уж шаккхе а. ХIаьта, коммунисташ мабий шоаш телача хьокхамцеи шоай гIулакхашцеи беррагаш а шоашта тIехьабоаха нах. ХIама хьакхоллаш, кердалар майрра лохаш, парте хьалхенцика оттадаь деккхар кхоачашдара массаза а йоаккхо яр — коммунистех доаха уж гIулакхаш цар беррагача балхаца гучадуел. Къахьегам безаш, юкъарча гIулакхах дог лазаш, шоай общественни деккхар дизза кхоачашдеш хьабовгIа уж. Цудухьа ба уж тха йоккхача коллективо лоархIаши сийдеши.

Дмитрий Яковлевича даьха тIа сийрда лел Ленина, Къахьегама Шеча Байракха орденаш, юбилейни медаль. Александр Ивановича тийннад дукха совгIаташ. ХIаьта, шоайла социалистически яхье а яьнна къахьегаш я уж керте латта бригадаш. Хала да царех хIанз хьалха йоагIар малагIа я белгалдаьккха. Ер бутт чакхбаьлча ховргда тхона из. Цул совгIа цхьан моттиге яц уж хIанз болх беш. Город Пятигорске йоккха санатории комплекс хьалъеча къахьегаш я новкъост Бабоченко керте латта бригада. ХIаьта шоллагIъяр Грозне мехкдаьтта чакхдоахача завода керда установка хьалъеча шийна хьалхашка латта деккхар толамца кхоачаш а даь мехка цIи хеза гIишло — Камски автомобильни завод хьалъеча дакъалацара командировке йода тахан. ХIанз укх сахьате укхаза ва новкъост Семиков. Хьо раьза вале укх минута аз довзийтаргда шо, — аьнна из хьавеха кабинетера аравальлар Павел Антонович.

...Сона хьалхашка вагIар юкъерча дегIара, ханна нийсвенча, безаме, эздий саг. Ше ораш дола дош саббарен чулоацам болаши оалар цо. Тхьовра из сайна вовзалехьа парткома секретара цунах лаьца дувцаш сона моттар дегIа геттара лакха, шерра белажаш йолаш тенна саг из ва. ДегIа кхычарел тIех вац Александр Иванович. Массавар санна ва. Бакъда, кхычарел эзгаш, белгала да цун балха гIулакхаш.

Шийна йола пятилетка кхаь шераи ах шераи кхоачашъяьй цун бригадо. Эггара а чоалхане гIара, лоархIаметтIара гIишло хьалъеча къахьегаш хул из бригада. Цу барттайнача коллективо хьинаре дакъа лаьцад Нохч-ГIалгIай цементни завод хьалъеча. Уж къахьегаш хиннаб Нижнекаменски химкомбинат хьалъеча, Ставрополе газопровод юллача. Иштта кхыча хьа. Миччахьа шоаш тьожабей а сийленца кхоачашдеш цар шоашта хьалхашка латта деккхар, лакха лоаттаду цар шоай управлене сий. лакха лелаю цар коммунистически къахьегама бригада яха сийдола цIи. Цудухьа вIалла а гамаш елга а дац Еррига союзни комсомольски ударни гIишло — Камски автомобильни завод хьалъеча дакъалаца из бригада бохийташ хилар.

— Хов тхона, бехктоккхамера деккхар да тхона тIадиллар. Дукха халонаш эшаре езаргъа тха цига. Цхьабакъда, управлене сий лоаделргдац. Сийленца кхоачашдергда цига а тхоашта хьалхашка латта деккхараш, яхаш тешам телар Александр Ивановича.

Вешта, тха болха-м дукхагIйолча хана лакхе, арахьа хила безаш ба. Океана тIа дукха ха яккха болча моряка санна тхо накъадаха, тхога хIежа Iемаб тха дезалаш а. Иштта тахан а со накъаволккхаш бар тха кхоккхе а йоI. Хьалхашка латта деккхар сийленца кхоачаш а даь сихагIа цIавола, — аьннад сога тха эггара бочагIа йолча ялх шу даьннача Наташас, вела а венна тIатехар цо.

Цу тайпара даим а лакхе, арахьа хила везаш ба Александр Ивановича болх. Цхьабакъда, дехке ваьннавац из професси ше каралаьца, воккхийвеш ва.

— ХIанз юха а керда говзал хержаргзе езаш хилча юха а монтажникалла мара балха гIоргвацар со, — йоахар цо. — Доккха ираз деший, мехка цIи хеза йола гIишлош хьалъеча дакъа лацар. Шераш дIаух. Бакъда, тха балха лар йовл. Итташ, бIаьш шерашка ях тха професcех болча наха хьалъяь йола гIишлош. Машареи говзал я гIишлошъечун яр. Тхона лов оахош хьалъяь гIишло лаьна а яхар. Со се тIем тIа хиннавац. ЗIамига вар со Сийлахь-боккха Даймехка тIом лаьттача шерашка. Бакъда, сона хIанз а дицденналац цу бIарсача шерашка къа ца хеташ, хиннача къизача моастагIо чуеттача бомбаша се а. со санна кхыдола эзараш бераш а чиэара даьха, цар йохаяь гораш, юташ, наха тIабена хиина бала. Цхьаккха а сага безац тIом. Цудухьа, чIоаггIача дег тIара къоабал а ош Iомаю оаха Европе кхерамзлеи цхьана гIулакхаш леладареи совещание материалаш, КПСС ЦК-а Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева цу совещание даь къамаьл, цу совещание балха итогех дола КПСС ЦК-а Политбюро, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета документ. Вахаре кхоачашъеш я парте XXIV-ча съезд тIаийца машара Программа. Оаха дег тIара баркал ях дунеи тIа машар лоаттабара кIаьд ца луш къахьегаш хьаьоагIача вай хьамсарча парте Централни Комитета Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева. Вай дукха езача Даьхен экономика дегIаккхувлара кхы а дикагIа къахьегаргда оаха.

Из бакъда. ДIахо йодача ханна кхы а дукхагIа гIишлош хьалъергья цу бригадо. Кхы а доккхагIа толамаш доахаш къахьегаргда цар. Из дIахо хургдар да. Цхьабакъда, ше хаина дукха воккха веце а доаца бац цу бригада кулгалхочун къахьегама никъ. кIезига дац цо даьха толамаш.

1952 шера дар из. Цу шера школе ворхI класс йистеяьккхачул тIехьагIа Грознерча номер цаI йолча ремесленни училище деша вера пхийтта шу даьнна Александр. Массехк говзал Iомайора училище. ХIаьта Александра чIоагIо йир слесара-монтажника говзал Iомае. Бакъда, цунна ма-хетта этта дацар из говзал Iомае. Дукха а деша, къахьега лезар. Цхьабакъда, халонех кхераш вацар из. Черсий-Балкхарой республике бахача ахархой дезале хьалкхийна вола Александр къахьегама тIера вар. ЗIамига волча хана денз къахьегама тIера хургволаш кхееваьвар из даси наналаси. Цудухьа аттагIа дар училище деша а. 1954 шера толамца чакхйоаккх цо из училище. Цул тIехьагIа из балха хьожаву Тульски областе газови завод хьалъеча. ВорхIагIча треста номер 77 йолча управлене коллективе яр из завод хьалъеш хиннар. Шийн эггара а хьалхара къахьегама никъ из чоалхалера гIишло хьалъеча дIаболабир цо.

Атта дацар хьалхарча хана. Хотта, шийла яр аьнна цIагIа ца Iеш. къахьегама вахта дIахьахьа езар. Цкъаза монтажаш балдаш кхоачашде лакхе тIаваьлча корта бIогора ухар. унзара хетар. Бокъонца йола къахьегама «экзамен» яр из. ХIаьта, из «экзамен» дIа ца луш цигара дIабахар цунна дийша цхьабола новкъостий. Новкъадар уж дIабахар Александра. КIалхарча новкъостех аха хетар. Мел йоккха хало шийна хьалхашка отте а юха тIехьашка ца вала чIоагIо йир цо цу ханна. ХIаьта, комсомольца Семикова шийн дош сийленца кхоачаш а дир. Цига балха вена дукха ха ялалехьа хьалха латтача кагирхой мугIаре-вар из. Укхаза елар цунна слесарь-монтажника пхелагIа разряд.

Из завод хьалъяь яьлча Башкирски АССР-а Салават яхача мехкдаьттахой къонача города мехкдаьтта чакхдоаха комбинат хьалъеча хьожабу Семиков юкъе вола дукхха а монтажникаш. Вай сагах латтача звенона кулгалде вахийтар из укхаза. Толамца кхоачашдора цо из деккхар а. ХIаьта, цига балха вена ши шу даьлча Советски Эскаре гIулакх де вода Александр...

Эскарера цIавеча 1959-ча шера юха а шийна дукха езача профессех болх бе волалу из. ХIанз из балха вода Грознески монтажни управлене. Цу хана денз цу управлене къахьегаш а ва. ХIаьта цу юкъа доккхий хувцамаш хиннад цун вахаре. 1962 шера денз слесарий-монтажникий бригадир волаш хьавоагIа из. Цига балха веначул тIехьагIа дIаийцав из Коммунистически парте членалла. Из ва кхаь бера да. Цо хьинаре дакъа лоац управлене юкъарча вахаре. Постройкома член, цехкома председатель, агитатор, халкъа тIахьожамхо — массехк да уж цо кхоачашду юкъара гIулакхаш. Бакъда, моллагIа деккхар шийна тIадулле а сийленца кхоачашду коммуниста Семикова. Цхьабакъда, из бригада кулгалхо, общественник хинна Iац. Из ва башха дика наставник. Укхаза болх беча шерашка дукха къахьегам. низ дIабеннаб цо кагирхошта шийн говзал дIаIомаеш. Цо Iомабаь кагирхой дукха ба. Царех ба хIанз пхелагIча разрядах болх беш бола электросварщикаш Буждан Юрий, Кириллин Александр, слесарий-монтажникий бригадир Анищенко, иштта кхыбараш. Управлене коллективо сийдеши лоархIаши ба уж. Цар сийленца кхоачашду шоашта хьалхашка латта деккхараш. Шоай хиннача хьехархочул тIехьа ца буса къахьегаш ба уж. ХIаьта, царна балха говзал Iомаеш, кхетам луш ше хьийга къа захьа ца довра воккхийвеш ва Александр Иванович я.

Цунна чакхдалац цу хьинаре долча сагах лаьца дувцар. Цо доккха дакъа лоац технически прогресс еча. Управлене дикагIболча рационализаторий мугIаре ва из. Дукха рационализаторски предложенеш тийнай цо къахьегам аттача баккхара, балха овсарле, дикал лакхъяра.

Сево низ тел теш цунна иштта къахьега, массанахьа а кхача?

— Ше каралаьца болх безаш хуле, къахьегамцара безам боккха хуле аттагIа да сага миччахьа а цо болх бойя хьалхашка латта деккхараш кхоачашде, — йоах Александр Ивановича. Дего къобалъяь говзал я аз каралаьцар. Низ дIа ма-кхоачча къа а хьегаш гIишлош хьалъелга лоархI аз ираз. ХIаьта, из говзал каралеэзе сона дагаделар зIамига волча ханне а. ЗIамига волча хана газета тIа монтажникий сурт бIаргадайча из хьахоадаьний дIадуллар аз. Лакха монтаж еш боахкача нахах хьатар со. — ма ираз дар-кх царца балха водилга аьнна хетар. Къонала романтика яр из. Цудухьа вахар со училище деша. цудухьа яьккхар аз из училище. цудухьа ва со атта боаца монтажника болх беш. вай мехкарча эзараш болча гIишлошъерий мугIарашка се хилар воккхийвеш.

ГIишлошъечун - монтажника сий иштта лакха лоаттадеш хьавенав Александр Иванович. Даьхен, халкъа духьа вахарах, къахьегарах шийн ираз лоархIаш, замаша шерра гIа боахаш ше воланлаь.

Ю. КУРСКИЕВ.

МАССАЗА А ХЬАЛХА

Шовзткъа шу гаргга хьалха, 1935 шера август бутт бовча дийнахьа Донбассе Ирмино яхача шахтерски поселке хилар «бехкевар» деррига халкъа юкъе цIи хеза а сийлеш а вола саг хиина дIаэтта событи. ХьалхагIа бIаьшш эзараш, хIаьта тIехьагIа вай мехка ерригача городашкареи юрташкареи миллионаш болча наха дIаходихьар цо доладаьр.

Цу сага цIи — Алексей Стаханов. Цу хана цун ткъаь итт шу даьннадар. Шахте кIор боаккхаш болх беш вар из.

...Пятилетка шоллагIа шу дар. мехка сахъяь хьалъеш латтар керда промышленность, хIайора заводаш, электростанцеш, машинаьккъаш. Кердача предприятешта эшаш дар доагор. хIаьта из тоъаш дацар. Цу хана мехка Малхбоалехьа кIезига хьайийла цо кIор боаллa моттигаш, керттерча даькъе кIор лоаттабер Донбасс яр. ХIаьта а кIор боаккхилга дегIа мела доагIар цига. Забойщика сменагIа юкъера лаьрхIача боаккхар 6,7 тонн. Из керда дIадехараша яхаччийна доагIаш дацар. ХIаьта Алексей Стаханова бакъдир оттаяь норма къаеннална. къахьегама овсарле дика лакхъе езилга а кз де йиш хилар а. 31 августе ялх сахьата болх бича 102 тонн кIор баьккхар цо. сменни задани 14-зза дукхагIа а еш. Стаханова юкъе доаладир кердадар: цо алхха отбойни гонаца мара бацар болх. хIаьта тIехьа боагIача крепильщикаша чIоагIйора лава. ХьалхагIа из чIоагIъяра йоаккхо е езар ше вар из. Къахьегам бокъара боккха пайда бир — къахьегама овсарле дика лакхъялорга дигар.

Селла дукха кIор баккхар ираза цкъа хиина хIама доцилга Стаханова цкъа бакълаь Iанзар. Иштта цхьа кIира совгIа ха яьлча сменагIа 175 тонн елар цо. Из санна дар хьахьехар Стаханова даьр даьча шахта кхыча забойщикаша а. Шахте кIор боаккхилга сихха дегIадера. дукха ха ялалехьа шозза дукхагIа хилар.

Стахановеи цун новкъостийи къахьегама гIулакхех дийцар газеташеи радиоси. Цо торо елар почин беррагача мехка дIайоаржае. Стахановий болам баьржар халкъа боахама берригача доакъошка. берригача промышленни предприятешка, колхозашкеи совхозашкеи. Машинаш еча кердача хьисапе болх бе волавелар Горькерча автомобилаш еча завода аьшка пхьар Александр Бусыгин, цо дукха дунен рекордаш оттайир коленчати валаш еча. Московски завода фрезеровщик Иван Гудов станокаш еча эггара хьалхара стахановец хилар. Цо сменни норма 410 процент кхоачашйир. Текстильни промышленносте къахьегама овсарле лакхъяра лоаттабеча къовсаме хьокхам телаш хилар Виноградовгlар Евдокияи Марияи — ивановски ткачихаш. Дунен практике эггара хьалха 100, цул тIехьагIа 144, кхы а тIехьагIа 216 станока гIулакх де баьлар уж.

Иштта дар халкъа боахама берригача доакъошка. ХIара къахьегача коллективе кораболар къаьнара нормаш майрра йохаеш. къахьегама овсарле лакхъяра хьокхамаш телаш бола нах.

Стахановски болам боккха лоархIам болаш бар. хIана аьлча из баьржабар керда общественни строй — коммунизм котъялара В. И. Ленина эггара керттера, эггара лоархIамера лийрхIача общественни къахьегама овсарлеи сфере. Алексей Стаханова шийн котало яьккхача 1935 шера августовски дийнахьа денз шовзткъа шу даьннад. Йовзаргйоацаш хувцаенай вай экономика цу шерашка. Стаханова болх баь отбойни гон музейни стенда тIа кхаьча дукха ха я. Цунна метта я кIор боаха комбайн — хIанзара лакха овсарле йола агрегат. Цхьан хана Алексей Стаханова яьха коталомаш вIалла дош а дац хIанз цу маьиннаш тIа болх беча шахтерашa йоахараштa юхе.

ХIаьта ханий бувзам вIаши хьоастабе йиш йолаш бац. хIаьта вай мохк дегIабара хIанзарча ханаца я дукха ха йоацаш хиннача белгалонаш. Болх беш мел бола мехкара нах чулаьцача социалистически яхьаца. коммунистически хьисапе къахьегара боламца гу ткъаь иттлагIча шерашкарча стахановски болама белгалонаш. Стахановцашта санна хIанзарча производства новатораштеи яхье дакъа лоацараштеи хьисапе ца къахьегам безар. Наха шоаш хьаккхелла хилара, стахановски болам а хIанзара социалистически яхь а санна цIаьхха хьахинна хIама дацар. Из чIоагIале лувцаш яр ше вIашагIъелла хилараx. цун дог дар коммунисташ. Шахта партийни организацие секретара Петров Константина вIашагIъеллар Стаханова реккорди смена, администрацега ра боккъо яьккхар забойщиккий крепильщикий къахьегам кердача тайпара вIаштIехьбаккха.

Коммунисташа, партийни организацеша, предприятей кулгалхоша боламе дакъа лоацарий инициатива могайора, царна хила деза хьалаш оттадара, дIадоладаьр хьаллоацар.

Боккха лоархIам болаш дар стахановски болам кхычарга дIабовзийташ хилар. Вай пресо хIара денна язлора стахановий гIулакххех толамеха, цар опыт дIайоаржайора, новаторашта гIо ца дерашта, цар инициатива юхеттаоашта къитика йора. Парте ЦК инициативагIа хилар болхлойи болх беча кхалнаьхеи — стахановций еррига союзни совещани. Цига гучабаьккхар болама лоархIами цо де дерхIари. Цу совещание боккха низ белар общественни къахьегама овсарле лакхъяра лоаттабеча къовсама.

...Мишта хилар стахановски болам дIаболабаьрий кхел? Мичаб уж хIанз, фу деш ба?

Царех дукхачар яьхар лакхера дешара заведенеш. производства кулгалхой хилар. Алексей Стаханов Донбассе вах, шахте кертерча инженера заместитель ва. Ткачиха Мария Виноградова — инженер. Фрезеровщик Иван Гудов — пенсе ва. Дукха ха йоацаш политически литература издательство араданнад цо шийн вахарах дувца книжка.

Павел ШАРИКОВ,
АПН корреспондент.

Коа тIара оалхазараш леладари хьайбаш леладари — промышленни ларда тIа

Хьалха Чик яха города хьисапера сибирски поселок шийн тамашийначa цIерaца мара кхьярел белгалйоалаш яцар. ХIанз из гаьнна йовзаш я укхаза хьалъяьй коа тIарча оалхазарий фабрика. Миллион яхка котам лелаю. фуаш гулдара, царна транспортировкеи обработкеи яра йола автоматизированни поточни линеш а оттаяь хьаьча йинъ блока чу-автомата чу. Автоматизаци яь да котамашта яа хIама тассара, хий меладара, уборка яра балхаш. Поточни линеша болх бу хьалххехьа оттаяьча программагIа, диспетчерски пультера управлени еш я уж.

Дуккха эзараш котамаш вIашагIкхийттача мишта вIаштIехьдоал хIара котамга бIарг лакха? Из гIулакх де нтташ нах оттабича а хала да. Из гIулакх ду котамий клеткаш тIа гIолла лелача телевизионни камеро. Цига долаш дар диспетчера — опытни зоотехника —бIаргалайна ца Iеш, хоза а хоз. Царна дIабIарахьежача, цар леларах, еча гIарех гIалат ца воалаш къоастаду цо царта фу хьал да.

Чикски птицефабрике 100 эзар котама гIулакх деш цхьа саг ва. Къахьегама овсарле моллагIча птицефермашкарчул 8—10-зза лакхагIа я. Хьалххехьа лаьча лоархIамех еррига блокаш-автоматаш болх бе йолаяллийтарах хьаьхула экономически эффект шера цаIи ахи миллион сома боарам болаш я.

Петр ДЕДОВ,
АПН корреспондент.
Новосибирск.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

ДЕРРИГА НАЬКЪАШ ЭРДЭНЭТ ВУГАШ ДА

УЛАН-БАТОР. (МАНЦАМЭ — АПН). 170 километр болча автотрасса вIашагIтехай Дархьан дунен тIа эггара йоккхагIъярех йола лоамах руда доаккхаш хургйола Эрдэнэт яха цIаста-молибденови комбинатa. Монголе централни экономически района коммуникацешца машинаьккъаца ювзаенна хургья Эрдэнэт яха керда город. 120 километр рельсаш Iонкха яьнай. Из магистраль юллаш болча монгольский советски болхлой торо хургья ниа болча техникаца хин а кхы йола естествении а духьаленаш сихха яха. Лоацача хана хьалдаь даьннад, масала, доккхача Орхон яхача хи тIа гIоллa тулла машинаьккъа тIий.

ГIишлошъераша дош деннад Сийлахь-боккхача Октябра 58 шу дуза ха тIаккхбачаш кердача машинаьккъа тIа гIолла электровозаш йолаяллийта, аьнна.

«ЭХО» — ЭКСПОРТА

ВАРШАВА. (Интерпресс — АПН). Ф. Зубжицке цIерагIча Варшавски электронни техника заводе «Эхо» яха киса лелаю приемопередающи аппарат арахеца йолаеш я. ХIанз арахецаш йолча моделах — цо Iалашбу 1—3 километр гаьнара бувзам — пайда эц, масала, гIишлошъераша, транспорта болхлоша. Польшера экспортагIа дIаухийт «Эхо» кхыча социалистически мехкашка.

МАССАНЕНА ЛАЬРХIА УНАХЦIЕНО ЛОРАЯР

ГАВАНА. (Пренса Латина — АПН). Кубе 900 вахача сага цхьа лор кхоач. Унахцiено лораяра система укхаза вIашагIъеллай революци котъяьнначул тIехьагIа, боккъала бакъдар аьлча яьссача моттиге: 1958 шера юрташка берригаш 10 менги Латта кхоъ больница мара яцар. ХIанз болх беш я гIайрен эггара гаьнагIа бахараш а чуозаш йола пачхьалкхен медицински учреждеиеи есть. Лораша мел деш дар мах боацаш ду. Масса хьалара хIама хиина дIаэттад цIагIа медицински гIулакх делга. 1973 шера, масала, лораша еннай цу тайпара 95 эзар консультаци, хIаьта хьатIадоагIача шера — диазза дукхагIа хургья.

БУДАПЕШТА БАЬЦЦАРА ГО

БУДАПЕШТ. (Будапресс — АПН). Будапештски горсовета исполкомо венгерски столицеи цун йистоши гаьнаш егIа хозъярах йола программа тIаийцай. Будапешта гонахьа хьабергба баьццара го. Цо чулоацаргья иштта гарга гIолла ядачарех 26 юрт а. Еррига дIайоргIа лаьрхIар 14 эзар гектар хьу я. Города доазонал чухьнахьа гаьнаши кIотаргаши дIайогIаргья 1700 гектара тIа.

ХЬАМЧА ЧАРХАШ — «ДУККХА ЯХАРГЬЯРАШ»

ПРАГА. (Прагопресс — АПН). Готвальдоверча хьамча изделейи пластмассайи технологе Iилма-тохкама институте кийчъеш я масса хана долча а халача а климатически хьалашка болх беш йолча хана дукхагIа леларгйола хьамча чархаш. Уж дика хилар хьахьекхар металлически корда каркас йолаш йола радикальни чархаш «тIайийхача» грузовикашта испытани еш. Эксплуатационни дикал лакха хиларцеи массехказа протектор юхаметтаоттае йиш хиларцеи белгалйоалаш я уж. Цу тайпара свойстваш йолаш я легковой автомобилий радиальни чархаш а. ЛоархIам болаш да цу Iилман учреждене деш долча тохкамашка дIаухийтача хIара кроно пачхьалкхенна луш бола пайда. ялхазза дукхагIа хургхилар.

Казахски ССР Ленинеи Октябрьски Революцеи орденаш делаю В. И. Ленина цIерагIа Усть-Каменогорски свинцово-цинкови комбинат — СССР бос болча металлурге предприятешта юкъе йоккхагIчарех цаI я. Вай мехка итташ городашка дIаухийт цо цинк, даша, серни кислота, кадмий. Металлургаша 28 тайпа продукци арахец.

Бедалах комплексни пайда эцилга 93 процентага дIакхаьчад комбинате. Цу гIулакхо торо еннай предприятена ер шу доладелча гIоне планал совгIа бIаьш эзараш сома маьхах товарни продукци арахеца.

СУРТА ТIА: предприяте арахецача продукце тайпаш.

Г. ГЕЛЬФАНДА сурт.
ТАСС фотохроника.

Швейцарера совгIат

Цхьан сурта тIа да воазаш воацача XIX бIаьшерен говзачо даь цIи хезача эрсий йсазонхочун — революционера А. И. Герцена скульптурни портрет. Из искусства произведени дуккхача шерашка йоазонхочун виIий - виIий воI, хIакъ Швейцаре Лозанна гаьла воашаш вахаш волча инженера - химика Серж Герцена (аьрдехьарча сурта тIа) цIагIа иллай. Дукха ха йоашаш Сержа а цун сесаг (цхьан хана Ромена Роллана секретарь хиина) Мария Гербера а Москве вIашагIйоллаш йолча А. И. Герцена историко - литературни музейна еннай из скульптура.

Цуща цхьана музейна совгIата деннад живописа академика А. П. Боголюбова (Радищева йиIий виIий) дийхка «Полярни звезда» «Колоколен «Апофеоз» а яха сурт. Цхьан хана из сурт Герцена денна хиннад эрсий художникий доазол дехьарча колоне.

— Со тешаш ва, цIи хезача са даь-даь-даь вахарца а гIулаккхаща а ювзаенна хиина ерригa реликваш Россе — ерригa ший дега йIовхал, писателa а революционера а ерригa талант дIаенна хинача мехка хила езарах, — аьлар С. Герцена ТАСС корреспондентаца ше къамаьл деш.

П. ЕГОРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Тайп-тайпара кердадараш

ХОРШ ЭШАЛУРГИИИ?

УнахцIено лораяра Дерригдунен организаце (ВОЗ) мукIарал дир дукха ахча дIадаха хоршаца къовсам лоаттабара кампане кIезига толам боаккхаш чаккхъяьнна хилара. 145 мехка — ВОЗ члений эксперташта гучадаьннад хьалха из лазар дIападаьккха даьннад аьнна лийрхIача областашка юха из даьржалга. Азеи Африкан дуккхача районашка цига хорш хьарах миллионаш болча нахьа могашала кхерам тIабессаб. Цох дукха нах бов. Африке, масала Сахара къулбехьарча районе хIара шера миллион гаргга бер ла. Хоршаца къовсам лоаттабе халагIа да инсектициты яха моллаш хьаяра керттера белала — мехкдаьтта маьхаш лакхадаларахи инфляци хиларахи.

ВЕРФЕРА МА ДАЬЛЛА А ДIАОТТАДАЬ

Исикавадзима—Харима яхача кемаш деча японски компане «Токно танка» яхача компанена хьадаьд дунен тIа эгара доккхагIа дола танкер «Ниссей мару». Из 378,9 метр дIаьхен 62 метр шерен да. Японски форда IаьдалагIа хи тIа даьккха дукха ха ялалехьа хьалхарча наькъа даха дезаш да из. Бакъда, «Ниссей мару» аьттув балaнзар. Из хьаделга ниисделар мехка экономически депресси эгара чIоагIагIа йолча хана. Из баьхаи долаш Iалаьмате доккха танкер наькъа ца дохийташ дIаоттадир. Портови Iаьдалаша яхачох Японе кризис хиларца дувзаденна якорь кхесса сеца латт 13 японски доккха танкер.

ЛОНДОНЕ ВАХАЧО СА ДОАХАР МАЛАГIА ФО ДА.

Йоккхача Лондона мэра Iилман советника Р. Кале яьча заявленегIа Англе столицера фо лаьттан тIарча кхыча йоккхача городашца ниисдича эгара бIехагIа да. Масала, Лондонцаша Стокгольме, Цюрихе, Брюсселе, Париже, Осло, Копеьгагине бахача нахачул дукха а дуккхагIа са доаха серпи газаьца, хIаьта Чикаго, Лос-Анжелоса, Сан-Франциско бахача нахал двуокись углеродах кхы а дуккхагIа доах са.

ЭСПЕРАНТИСТАШТА МАРА ЙОАЦА РЕСТОРАН

Малхбузенгермански городе Падерборне хьайийлай эсперантисташта лаьрхIа дунен тIа эггара хьалхара ресторан. Уьказа меню яздаь да эсперанто металла, хIаьта «кхы» мотт бувцача сага гIулакх деггдац цхьаккха официанто.

ЮХМАЧЧАХЬА ДАЬННАР

Массехк бетта йIаьхъенна Францерча тхьамкий центральни склади болхлой забастовка гIадбигар тхьамка увзарца къовсам лоаттабеча общества членаш. Царна хетар забастовка ярах мехка тхьамка увзараш кIезиглургба. Практике кхыдар хилар. Тхьамка увзараша, сигареташ йIаьххача хана ца йохкаш дIаялара кхераш, дуккхача хана тоаргйолаш дIанйщар уж.

ИТАЛЕРА ЙIОВХАЛИ ЦIЕРАШИ

Дуккхача деношка Итале Iалаьмате чIоагIа йIовхал лаьттай. Июль бутт бекъалуш, дIайха фо Къилбаседа Африкера Аппенинашка дера. ДуккхагIча хана Iийнера температура Риме 37 градусага кхоачар. ЙIовхал оттарах хьунашка а нах бахача моттигашка цIераш яьннай.

(ТАСС).

ДЕШАРА КЕРДАЧА ШЕРА КИЙЧЛУШ

Дешара керлача шера школаш кийчъярах лувцалургдац дIадахача шера школаша баьча балхах кIезига-дукха а ца хьоалича. ДIадахача шера республике болх беш хилар 263 эзар дешархо йола 475 школа. Царех 297 юкъера, 121 бархIшера, 57 юкхьаицара школа яр. Царел совгIа 15 школа-интернат яр, 4881 бер деша а дагIаш, къорача берашта йола школа-интернат. бIаргаш дайнача берашта йола школа-интернат, кхоачамболлаш интеллектуальни дегIа ца воагIача берашта йола жхо школа, шиъ санаторно-хьун школа, болхлой болча кагирхошта йола 40 сайрийнара (сменни), юртарча кагирхошта йола 23 сайрайнара школа, 9 заочни школа.

Цу ераегача дешара заведенеша шоай кертера тераках тIабахийтар партей правительствай образоване хьакъехьара решенеши соцамаши кхоачашдара. Цу хьакъехьара дешаш дийцар совещанешка, конференцешка, коллеге заседанешка. Хаддаза тIахьожам лоаттабир вай(гор)онаша, школаша уж миштa кхоачаш — ду хьожаш.

ХьатIаккхв тIехье вай замано дIа ма-деххара хьалкхеяра ле дезараш дувцаш дIадахача шера республике эгара хьалха хилар школе деша дагIача берашта коммунистически кхетам балара, школа, дезала, общественноста бувзама проблемаш юкъа общественноста съезд. Цу съезде дийца дешаш дувцаш колхозашка, совхозашка, предприятешка, учреждешка собранеш хилар.

ЗIамагIа болча дешархошта нравственни кхетам балара, хIаьта иштта деррига берашта интернациональни тIемапатриотически кхетам балара дешаш дувцаш Iилма-практически конференцеш хилар.

Юкъера образовани хургйолаш берригаш дешара юкъеозара дешаш толамца кхоачешдувргдац цу хьакъехьарча балха планаш НГIАССР просвещене Министерства, профтехобразоване Республикански управлене, республика культура, юрта боахама. кхыйолча министерстваша цхьана ватта а еш кхоачаш ца йича.

Республике деша даьгIача дерригача берех 98,8 процент толамца дешаш чакхдаьлар. Из хул цул хьалхарча шера хиначул 0,8 процент дукхагIа. Республике дешара шу дикагIа чакхдаьккхар Гудермесски районе (99,4 процент), г. Грозне (99,2 процент). Наурски районе (99,1 процент). Республике юкъерачул лохехьа результат йолаш чакхдаьлар из шу Ачхой-Мартановски, Назрановски, Урус-Мартановски, Советски, Сунженски районашка.

ДIадахача шера 8 класс йисте яьккхар 26 эзар сага. Царех 4100 совгIа дешархо ПТУ деша гIоргва, вокхар 9 классе дешаргда.

ХьатIадоагIача дешара шера массавар юкъера образовани хургйолаш дешара юкъеозилга чакхдаккха лерхI. Къаьстта теркам тIабохийтаргба школашка кабинетни система юкъейоалаяра. ХIанз иштта йола 826 кабинет я. ХьатIадоалагIача шера городашкара ерригa школаш кабинетни системагIа болх беш хургья.

ДIадахача дешара шерен укх хьатIадоагIача шерен 639,4 эзар сома мах боля дешара оборудовани Iалашъяьй.

ХIара шера республике тоьаш хьехархой. Шерра-шера вайцига боагIа РСФСР краяшкарен областашкарен, хIаьта иштта лоалахарча республикашкарен хьехархой. Укх шера боагIаргва иштта вола институт чакхъяьккха 7 бIаь совгIа хьехархо. Уж ба Москвера, Ленинградера, Воронежера, кхычахьара.

Республика дуккхача районашка хIанз низкъала да школаш хьалъяьхара гIулакх. Из бахьан долаш школьни здарен тоьан. Цудухьа 2—3 сменагIа болх бе безаш хул хьехархой. ХIаьта цхьайолча школай кружокаш вIашагIтоха, кабинетни система юкъейоалаe йиш хилац. Цу дерригаче а чIоагIа Iоткъам бу лерттIа дешар дIахьехара, берий деша кхера, царна ма-боаггIара кхетам балара, уж творчески детIабоалабара.

Цуща дувзаденна къаьстта теркам тIабохийт школьни зданеш кхоачамхиллал а сиха дIа а хьалъяра.

ПланагIа 1975 шера 1 сентябрь тIаккхоачаш яь йисте яккха езаш яр 25 типовой школа, 10 совгIа школашта хьатIаю гIишло, 10.600 дешархочоа моттиг хургйола классни цIенош. 1 август тIаккхоачаш яь йистеяьккхай 1392 моттиг йола школа: Червленне 536 моттиг, Ачхой - Мартане 536 моттиг, Урус-Мартане 320 моттиг йола школаш, Урус-Мартанерча школа - интерната хьатIаяьй гIишло.

1 сентябрь тIаккхоачаш яь йисте яккха лерхI 9 типовой школа, школашта хьатIаю 4 гIишло, хIаьта иштта 5400 моттиг йола классни цIенош.

Вож объекташ шоай хаппахьа яьяргьяц гIишлош еча организацей бехкагIа. Масала, Катыр-Юрта 320 моттиг йола школа 1 август тIаккхоачаш яь яккха езаш яр. «Чечингсельстрой» треста 21 процент мара кхоачашъяьяц из план. Иштта мара кхоачашъяьяц Яндаре, Шаьля школаш хьалъяра планаш а.

«Ремстрой» трест Шаьла района Автурера 320 мотиг йола школа 1974 шера 1 сентябрь тIаккхоачаш йистеяккха езаш яр, хIаьта укх шера 1 август тIаккхоачаш из хьалъяра план 31,8 процент мара кхоачашъяьяц, хIаьта Ведана района Гунера школана хьатIаеш йола 160 моттиг хила еза гIишло духхьала 2,3 процент мара хьалъяьннаяц. Иштта моттигаш кхы а я.

Республика дуккхача школашка шоашта могар даьд ремонт дика а ханнахьа а чакхъяккхара, кхатила хIама, дешара-гойтара пособеш, кабинеташка, классашка эша оборудовани Iалашъяра. Дика а ший ханнахьа а из болх бир Ножай-Юртовски, Гудермесски, районашка. Дешара кердача шера школашта - интернаташта юкъе эггара дикагIа кийчъяьй Урус - Мартанера (директор Т. С. Ахтаханова), Ножай-Юртара (директор Н. Б. Бушуев), Ачхой - Мартанера (директор Ю. К. Каимов), Грознера № 2 (директор А. А. Ломбаев), школаш-интернаташ.

Школе деша даха ха кхачанца йолча берий учрежденишта юкъе дикагIа кийчо яьй г. Гудермессерча берий бешамаша.

Ачхой - Мартане берий бешамаш эшача хIамашца (мебель, инвентарь, оборудовани) Iалашъяра доккха новкъостал ду «Новосельский» совхозо. ХIаьта городерчул эсалагIа яц Ассински станицера берий беш. Из иштта дика тоаяра юкъе доккха дакъа лаьцар «Ассинский» совхозо. Дика кийчдаьд Грознера № 2 йола берий цIа (директор Н. П. Безуглая).

Школаш дешара кердача шера кийчъеча боккха лоархIам болаш да бераш шоай ханнахьа учебникащцен йоазув дара эшаращцен Iалашдар. Республикерча тикашка кхаьчад школаша шоай дешархой кхоачамболлаш Iалашбалла дола учебникаш, кхоачамхиллал арахийцад нохчийн гIалгIайн метталара учебникаш. ХIаьта царех цхьадола учебникаш кердача програмашка хьежжа арадаьхад.

М. ГАЙТАМИРОВ.
Нохч - ГIалгIай АССР просвещене министерства инспектор.

КАПИТАЛИЗМО БЕ БОЛХ ХИЛИЙТАЦ

ВIашагIкхийттача Штаташка бе болх боацаш 8,6 миллион саг ва, 4 августа пох хоам баьб «Юнайтед Стейтс Ньюс энд Уорлд рипорт» яхача журнало. Укх гаргарча хана кхы аттагIа хург ма дий аьнна доггдоахилга яц.

Фу хетт цу миллионашта шоаех а обществах а? «Сайколоджи тудей» яхача журнало августовски номера тIа цхьан статьяна керте язъяьчунца жоп лу цу хаттара: «Совбаьнна нах: шоаех а системах а бола тешам байнаб цар». Статья автораша бе болх боацача дуккхача нахага хаттараш даьд.

— Хьаьнала къахьега саг кIалвусаргвац аьнна тешам бенна вар со, — йовх царех цхьанне. Со бакъдолчун гаьна хиннав... Хьабе болх боацаш висача хьа доттагIий бовд. ДIа-хьа дувла лазар хьона долаш санна... Аза-м се массаза а обществана пайдане саг ма лийрхIавий...

Дукха интервьюш яьчул тIехьагIа журнало хьалха йоах «совбаьннача наьха» теори. Цу категорена юкъе бихьаб цо инвалидаш, боккхий нахи бе болх боацарашн. «Нах бе болх боацаши совбаьннеи хул, — язду статья автораша, — лага а доацаш социальни низаш Iаткъарах. Нацистски Германе жугатий кхел хила мег социальни низаш Iаткъарах нах совбулара эггара цIенагIен къьагIен дола масал».

Аналоги хаьдда, американски вахара хьисапа чIоагIа бехк беш екаш я.

«Тха саготду, — язду журнало, — бе болх боацача хапахьа ца ерзача човнаша: быт толхаяро, политически уйлашка хулача хувцамаша, шоай вIзех ца тешаро, социальни строях боля тешам бовро. Уж чевнаш хул болх боацаш висача сага меттел, цун дезала, лсалахошта, балха тIарча новкъосташта, юххера а вайна массанена. Из кIалвусаш латтарга хьежаш вай де дезаш хул бе болх боацаш висачо леш дола хаттараш: бокъонца бола вай мах мелаб? МадагIа политически тешам нийсагIа са? Вай социальни институтех мел теша мегаргда вай? Вай обществана бе болх ца хиларо еча влияне мах баь варгвац.

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.

Кхо бIаь шоаттке итт бер да Советски районерча Ф. Э. Дзержинске цIерагIча лагере салоIаш. Уж да Грознерен республика кхыча районашкарен.

Цар лоамашкарча хозача моттигашка походаш ю, уж хIамаш де Iомалу къонача техникий, натуралистий, прикладной искусства кружокашка, спорта упражненеш ю, ГТО нормаш дIател, футболах, волейболах, теннисах ловз.

СУРТА ТIА: йоккхагIа йола пионервожати Гудермесски педагогически училища 4 курса студентка, комсомолка Чадаева Рамиса журнал дешаш йоал берашта.

А. КЫЧИКОВА сурт.

№ 28 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНИ УЧИЛИЩЕ 1975—1976 ДЕШАРА ШЕРА ДЕША ДIАЧУЭЦ ДЕШАРХОЙ

Училище квалифицированни болхлой кийчбу укх специальностех:

1. **Мехкдаьттан химически промышленноста предприятей оборудованешта вола слесарь-монтажник.**
Дешара ха: 8 класс яьккхачун — 2 шера, 10 класс яьккхачун — 1 шера.
Стипенди — 36 сом.

2. **КИП-ен автоматикен слесараш.**
Дешара ха: 10 класс яьккхачун — 1 шера.
Стипенди — 36 сом.

3. **Технологически оборудовани тоаяра вола слесарь.**
Дешара ха: 10 класс яьккхачун — 1 шера.
Стипенди — 36 сом.

4. **Химически производства аппаратчикаш.**
Дешара ха: 10 класс яьккхачун — 1 шера.
Стипенди — 36 сом.

5. **Компрессорни насосни установкай машинист.**
Дешара ха: 10 класс яьккхачун — 1 шера.
Стипенди — 36 сом.

Токарь.
Дешара ха: 10 класс яьккхачун — 1 шу.
Стипенди — 23 сом. 50 кеп.

Училище болх беш я художественни самодеятельноста кружокаш, спортивни секцеш, духовойн эстрадни оркестраш. Дешархошта транспортаца лелаш льготаш лу. Производственни практика йолча хана стипендии кхы тIа 33 процент алапи лу.

Училище дIачуйийцарий балха стаж юкъе юкъ ца йолийташ дIалоархI. ТIехдика дешаш барашта 25 процент дукхагIа стипенди лу. Училище тIехдика чакхъяьккхараш конкурс йоацаш вузашка, техникумашка дIаэц. Училище хьайийлай болх беча кагирхой № 9 йолча школа филиал, цига дIахо 9, 10, 11 классашка деша йиш я.

Училище деша боагIарашка шоашца хила деза яр документаш:

1. **Заявлени.**
2. **Дешарах дола документ.**
3. **Вахача моттигера справка.**
4. **Характеристика.**
5. **6х4 боарам бола диъ фотокарточка.**
6. **Паспорт е ваь ха тIа йола тешал.**

Училища адрес: гор. Грозный-48, химкомбинат, ГПТУ-28. Училище ва йиш я №№ 1, 1а, 23 йолча автобусашца «Полиэтиленови цех» яхача автобусаш соцача кхаччалца, №№ 2, 8 йолча трамвайшца «Водолечебница» яхача трамвайш соцача кхаччалца.

ХIама хатта безам болчо телефон тоха йиш я укх номерегIа: коммутатор 94, 3-98, 5-43, 6-09.

ГПТУ-28 ДИРЕКЦИ.

Халкъа багахбувцамцара

МОЛЛА УСТАГIА

Кхыча юртара вена цхьа керда молла хиннав гIалгIайюрта вахаш. Цо дарбаш ду яхаш цхьаьца устагIа а газа а луш хиннай цунна наха. ХIаьта кхаста цун коара устагIа байнаб. Цхьан дийнахьа из кIалдиса хIама лочкъадеш ва аьнна дегабуам баьча молла хаьттад Цагенага:

— Ламаз а марха а юкъагIа дут ма йоахий Iа, ва Цаген, бакъдий из?

— Ламаз-м юхадекхаш де а мегаргдар, дезал кхаба хала да-кх, — аьннад Цагена.

— Нахага сох аьлдиттаьш дувц а ма йоахий Iа? — хаьттад молла.

— Наха-м шоаща а вовзар хьо, хIаьта а хал-халагIа дар сога кхоач-кх, — аьннад Цагена.

— ТIаккха-м са коара байна устагIа хьанга кхаьчаб ха а деза хьона. — аьннад молла.

— ХIанз дIаала хац сона,— аьннад Цагена, — цхьабакъка хьо раьза вале, хIанз хьатIадоагIа пIаьраска ди тIакхачале ха а из нахага дIахайкаде а-м хьожаргва со.

— Из а мегаргдолаш гIулакх да, — раьза хиннав молла.

ПIаьраска дийнахьа нах маьждиге вIашагIкхийттача хана Цагена дош а денна молла аьннад:

— Са бусалба вежарий, ладувгIалаш укхо дувцачунга, цIена бакъдолаш хила дезаш да шоана из.

— Укхан устагIан дар хац сона, — аьннад Цагена. — цхьабакъда вай юрта укха кхаь-диъ шера мел даь кера бер укханна даьлга-м хов сона.

ДIаяздаьр МАЛЬСАГОВ Абу.

Редактор I. А. ТЕБОЕВ.

Доккха новкъостал ду Советски Союзо Туниса къаман кадраш кийчъеча. СССР новкъостал а даь республике хьалъяй къаман инженерни школа (ЭНИТ). Цун йиъ факультете: гIишлон, химически, электротехнически, механически — дешаш ва 600 студент, 50 сагсовгIа советски преподавателаш ба царца занятеш ераш.

СУРТА ТIА: инженерни школа Центральни неIар тIе.

В. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.25 — Босбола телевидени. Мультфильмай программа. 9.55 — «Город Iуйрана» яха Арбузова пьесах йола спектакль. 11.00 — Босбола телевидени. Телевизионни документальни фильмай программа. 11.35 — СССР халкъа артиста Норейки концерт. 14.10 — Босбола телевидени. «Иван Гармаш» яха телевизионни документальни фильм. 15.10 — Босбола телевидени. Бах. Оркестрана йола сюита. ДIалокх Берлински камерни оркестро. Дирижер ва Германски Демократически Республика къама преме лауреат, профессор Кох. Халхараш ду оперей балетей Лейпцигски театра балета солисташа. 15.30 — Шахматни школа. Разряднакий класс. 16.00 — Босбола телевидени. Концерт. 16.55 — Босбола телевидени. Берашта дола фильм. «Кхетам бола хIамаш» яха телевизионни художественни фильм (хIалхара сери). 18.10 — Юкъарча хIайбай хадданза терко е (гIалгIай меттала). 18.15 — «Дикача вилах бола фаьлг» яха мультфильм. 18.20 — «Саги закона». 18.50 — 100 эзар тонн хьажкIаш мукъа тIехьа. ШоалагIа кхача влат чуца доладеннад. 19.20 — Атеистически темаш. КПСС Грозненски райкома инструктора Золотаревой выступлени. 19.30 — Фейхтвангера романах йолча «Вежарий Лаутензакар» яхача телевизионни дуккха серийна художественни фильма премьера. (Германски Демократически Республика). 1-ра сери. 21.00 — «Ха». Информационна программа. 21.30 — Босбола телевидени. «Ше иллъ». Город Берлинера политически илле дунен халкъашта юкъера кагирхой фестиваль. 22.05 — Босбола телевидени Волейболах йола дунен халкъашта юкъера ихь. Советски Союз — Япони. МаIанах. Ийстеьнча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — Юртабоахама знаней экран. Хьайбашта хьокха гIожа доакъараш кийчдар» яха документальни фильм. 18.35 — Документальни фильм. 18.50 — Босбола телевидени. «Халкъа творчество». Телевизионни обозрени. 19.30 — Киноочерк. 19.40 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 20.00 — Шоана, бераш. 20.10 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 20.25 — Документальни фильма киножурнал.

20 август

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Босбола телевидени. Iуйранара гимнастика. 9.25 — Босбола телевидени. «ВолгоГрадстроя» культуран Двореца «Волгарита» яхача ансамбло выступлени ю. Город Волжск. 9.30 — Фейхтвангера романах дола «Вежарий Лаутензахар» яха телевизионни дуккха серийн художественни фильм. Германски Демократически Республика. 1-гIа сери. 11.20 — «Водителаш» яха телевизионни документальни фильм. 11.45 — Босбола телевидени. «Халкъа творчество». Телевизионни обозрени. 14.10 — Документальни фильмай программа. 14.50 — «Хелярган творчество». 15.50 — «Новкъост илли» яха музыкальни эстафета. Ашхабадера передача. 15.25 — «Iилма — тахан». 16.55 — Босбола телевидени. «Берашта дола фильм. «Кхетам бола хIамаш» яха телевизионни художественни фильм (шоллагIа сери). 18.00 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.20 — Киножурнал. 18.30 — «Саг. Общество. Закон». 18.50 — «Книжка-75». Передачана юкъе дакъалоацаш ва СССР Министрой Совета издательствай, полиграфей, книжни торговлен гIолла йолча Паччахьалкхен Комитета председатель Стукалин. 19.20 — Босбола телевидени. «Спортлото» тираж. 19.30 — «Вежарий Лаутензакар» яхача телевизионни дуккха серийна художественни фильма премьера. (Германски Демократически Республика). 2-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Театрах дола дувцараш». Передача дIахьу Абалкина. 22.30 — Босбола телевидени. «Осипенкое халхараш ду». Ленинградера передача. Ийстеьнча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Кердадараш. 18.15 — «1976-ча шера ялат дIаде лаьтта кийчдар». 18.35 — «24 сахьат». Информационни выпуск. 18.50 — Документальни фильм. 19.00 — Атеистически темаш. Нохч - ГIалгIайчу социологически тохкамаш дича хьахиинараш, КПСС обкома инструктора Тутаева къамаьл. (гIалгIай меттала). 19.15 — Киножурнал. 19.25 — «Новатораш, шоана». Технически информаце хоамаш. 19.40 — «Вайнах» яхача халхарий Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен ансамбла концерт (нохчий меттала).

РАДИО

19 август

6.30 — «Юртара Iуйре». 120 эзар тонн хьажкIаш чуяра тIехьа. 6.50 — Сберкассаша беча балхага хьожаш латт. Гострудсберкасса Нохч - ГIалгIай управлене начальника Тимирхановай выступлени. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.35 — Нохч-гIалгIай ашараш. 9.00 — «Эздал советски хьисаперча вахара керттера гIулакх да» яха профессора Попова беседа. 9.15 — «Европе машара сигале я». «Известия» газета дунен халкъашта юкъерча обозревателa Струва беседа (нохчий меттала). 9.30 — «ХIанзарча хагара къона саг» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 16.00 — «Коммунисташ хьалха латт» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.15 — КПСС XXV-ча съезда накъа долхаш. «Цар пятилетка кхоачашъяьй» яха корреспонденци (нохчий меттала). 16.30 — Кхайи фермайн къахьегамхошта дола концерт (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

20 август

7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — «Гехинский» совхоза парткома секретара Дидаева ду къамаьл. 8.50 — Нохч - гIалгIай хьалхара ашараш. 9.10 — «КПСС а Советски паччахьалкхено а дунен кинавзи дукхьала лоаттабу къовсам» яха Парижева беседа (гIалгIай меттала). 9.25 — КПСС XXV-ча съезда накъадолхаш. «Пятилетка ударникаш» яха зарисовка (гIалгIай меттала). 9.35 — Ашараш. 9.40 — Интернациональни доттагIлен радиоклуб. 16.00 — «БАМ-е вIаший байлар уж» яха Мазиева очерк (гIалгIай меттала). 16.15 — «Кагирхой вай дега ондо я» яха Нохч - ГIалгIай АССР культура заслуженни болхлочо Саламова ду къамаьл (нохчий меттала). 16.30 — Затаевки. «Киргизски сурташ». 16.45 — КПСС XXV-ча съезда толамашца накъагIоргда. Шерра йоаржае социалистически яхь (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, малхбоалехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 23—28, Грозне 25—27 градус йовхал йолаш хилен тарлу. Кхоана кIезиг-дукха морхаш а йолаш, къулба-малхбоалехьара 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсанна 11—16, дийнахьа 27—32 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа втаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 2-80-71; бухгалтере — 2-54-30.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни и культуры—3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 2-80-71; бухгалтерии — 2-54-30.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

Заказ № 5651.